ИШОНЧ

Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси газетаси

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

22 декабр, сешанба 1998 йил №143(644)

Ушбу сонда:

2 ХУФЯ ИШНИНГ УМРИ ҚИСҚА

3 ОТ МИНГАН ОЛИСНИ КЎЗЛАР

4 ШАХМАТ МЎЪЖИЗАСИ

Атоқли қорақалпоқ шоири Бердақ таваллудининг 17О йиллиги муносабати билан ўтказилган байрам қатнашчиларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга МУРОЖААТНОМАСИ

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Биз буюк бобомиз Бердақнинг 17О йиллик тўйи муносабати билан йўллаган табрик хатингизни зўр қизиқиш билан кутиб олдик. Уни барча туркий халқлар фарзанди хотирасига, у орқали бутун қорақалпоқ халқига кўрсатган катта эҳтиром, ҳурмат-иззатингиз ифодаси, деб билдик. Табригингиз барчамизни эзгу ниятларга, Сизнинг адолатли раҳбарлигингиз остида юртимизни ҳар томонлама ривожлантиришга йўналтирилган шарофатли ишларга руҳлантиради.

Бутун Ўзбекистонда ўтказилган Бердақ тўйи мамлакатимиз халқлари ўртасидаги мустаҳкам дўстликнинг, қардошликнинг, бир-биримизга бўлган меҳр-оқибатнинг беқиёс рамзига айланганлигини ғурур билан таъкидлаймиз. Бугунги байрам халқимизнинг она юртимизга чексиз меҳр-муҳаббатини, унинг буюк келажагига ишончини яна бир бор оширади.

Байрам кунида турли миллат вакиллари бир тан - бир жон бўлиб Бердақ мероси барча халқларнинг миллий маданияти ва ифтихорига айланганини намойиш этишди. Сиз олиб бораётган адолатли, халқпарвар сиёсатингизни халқимиз чин юракдан қўллаб-қувватлаб, буюк келажак йўлида ўзларининг муносиб ишлари билан жавоб берадилар, чиннакамига улуғ мақсадлар билан яшаб, истиқлол ғояларини юракларига жо этадилар, унга садоқат билан хизмат қиладилар.

Нукус шаҳри, 1998 йил 19 декабр

Оролбўйида Бердақ тантаналари

19 декабр куни Нукусда мумтоз қорақалпоқ шоири Бердақ /Бердимурод Қарғабой ўғли/ таваллудининг 17О йиллиги кенг нишонланди.

Тантаналар эрталаб шоир номи билан аталувчи Қорақалпоғистон мусиқали театри майдонидаги Бердақ ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйиш билан бошланди. Бу маросимда Тошкент шаҳри ва мамлакатимизнинг барча вилоятларидан, шунингдек, Марказий Осиё давлатларидан келган меҳмонлар иштирок этди. Тантана қатнашчиларининг Нукус Давлат университети қошида қурилиши поёнига етаётган Бердақ музейи майдонида талабалар билан учрашуви ғоят таъсирчан бўлди. Бу ерда Бердақ ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишлаб намойиш этилган театрлаштирилган томошалар шоир шеърларига басталанган қўшиқларга, дилрабо миллий рақсларга уланиб кетди. Меҳмонлар дўстлик боғига кўчатлар ўтқазишди.

Шаҳарнинг марказий - Республика майдонида юбилейга бағишланган миллий ҳунармандлик, халқ ижодиёти намуналари кўргазмаси намойиш этилди.

Бердақ таваллуд тўйи тантаналари у туғилиб вояга етган Бўзатов туманидаги шоир номи билан аталувчи маданият ва истироҳат боғида давом этди. Бу ерда шоирга бюст ўрнатилди. Шу муносабат билан туман меҳнаткашлари вакиллари ва Қорақалпоғистоннинг бир гуруҳ маданият ходимлари, ёзувчилари иштирокида тантанали митинг бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққанлар Бердақ ижоди келгуси авлод учун ҳам бебаҳо маърифий мерос эканлигини қайд этдилар.

Куннинг иккинчи ярмида Бердақ номидаги мусиқали театрда шоир таваллудининг 17О йиллигига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. Уни Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси А.Тожиев очди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг мумтоз қорақалпоқ шоири Бердақ таваллудининг 17О йиллиги муносабати билан йўллаган табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Н.Жўраев ўқиб эшиттирди.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси Т.Камолов, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси А.Орипов, Қорақалпоғистон ёзувчилар уюшмаси раиси Т.Қаипберганов кечада сўзга чиқиб, Навоий ва Маҳтумқулини устоз деб билган, халқ дарди, тотувлик ва ҳамжиҳатлик, маърифатни ўз шеър ва достонларида ёниб куйлаган Бердақ ижоди ҳозирги авлод учун ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар.

Тантанали кеча қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига Мурожаатнома қабул қилдилар.

Кеча Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон санъат усталари ижросидаги катта концерт дастури билан якунланди.

Юбилей тантаналарида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳ.Кароматов иштирок этди.

А.ИСКАНДАРОВ, ЎзА мухбири.

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн учинчи сессиясининг очилиши тўғрисида

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн учинчи сессияси 1998 йил 24 декабр куни соат 1О да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари диққатига

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 23 декабр куни соат 9 дан соат 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида рўйхатга олинади.

Сиёсий партиялар депутатлар фракциялар ва ҳокимият вакиллик органларидан сайланган депутатлар блоки таркибига кирувчи Олий Мажлис депутатлари диққатига

22 декабр куни «Ватан тараққиёти» партияси фракциясининг йиғилиши Олий Мажлис ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институтининг мажлислар залида соат 16 да, Халқ демократик партияси фракциясининг йиғилиши эса, ушбу партия Марказий Кенгашининг мажлислар залида соат 17 да бошланади.

23 декабр куни «Адолат» Социал-демократик партиясининг фракцияси Тошкент давлат юридик институтининг залида соат 9.3О да, ҳокимият вакиллик органларидан сайланган депутатлар блокининг йиғилиши эса Олий Мажлисда соат 16 да бошланади.

Во, ажаб!

Яна кўрсатма керакми?

Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилиб қонун қабул қилинганига тўққиз йил бўлди. Ўтган вақт давомида жойларда қонун ижросини таъминлаш борасида сезиларли ишлар амалга оширилди. Эндиликда кўча ва хиёбонлар, жой номлари миллий қадриятларимиз, урф-одатларимизга ҳамоҳанг номланди. Бир қарашда ҳамма ишлар кўнгилдагидек кўринади. Аслида эса... Фарғона шаҳридаги Охунбобоев турар жой мавзеининг қоқ ўртасида шу пайтгача эътибордан четда қолиб келаётган рус тилидаги ёзувларини кўриб шаҳар мутасаддилари учун яна кўрсатма керакми деган ўйга борасан. Бу ерда «Торговый центр», «Продукты», «Служба быта», «Ремонт обуви», «Парикмахерская» ёзувлари ҳануз шаҳар ҳуснига «кўрк» бўлиб тургани кишини таажжубга солади. Фақат бугина эмас.

Фарғона пахтани қайта ишлаш акционерлик жамиятида ҳам давлат тили тўғрисидаги қонун ҳалигача тўлиқ ижро этилмаяпти. Бу ерда «Большому хлопку - большая вода», «Охрана природы - дело всенародное», «Памятники страны охраняются государством» каби рус тилида битилган собиқ тоталитар тузум руҳини кўрсатувчи лавҳалар «виқор» сақлаб турибди. Албатта шиорлар, кўрсатмалар, халқни яратиш, янгиланиш сари ундовчи чақириқлар керак. Лекин у юрт, замон руҳига ҳамоҳанг бўлгани маъқул. Бизни бир нарса ўйлантиради. Фарғонада тил тўғрисидаги қонуннинг ижроси учун яна қандай кўрсатма керак экан?

Р.КАМОЛОВ, ЎзА мухбири.

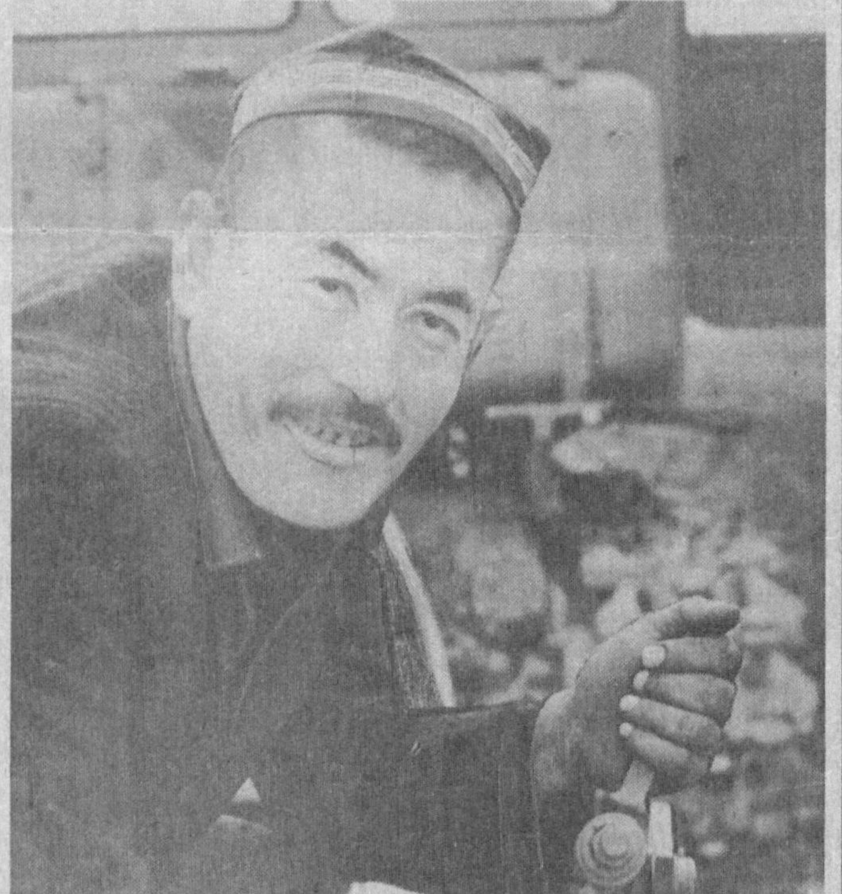

Фарғона тумани деҳқонлари ўтиб бораётган 1998 йилни қувончли натижалар билан якунлашмоқда. Чунончи туман заршунослари пахта тайёрлаш режасини аъло даражада бажардилар.

Айни кунда деҳқонлар қишки тадбирларни намунали ташкил этишмоқда. Сифатли шудгорланган майдонларда шўр ювиш, техникани мавсумга созлаш, маҳаллий ўғит жамғариш каби ишлар олиб борилмоқда.

СУРАТДА: тракторчи Омонжон Турсунқулов.

Б. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

КУЧЛИ ЎНЛИКНИ ЭГАЛЛАШ ОСОН БЎЛМАДИ

Бангкок, 21 декабр. /Журналистлар С.ОСТОНОВ ва Ҳ.АКБАРОВ хабар қилади./

Кеча Бангкок марказий стадионида XIII Осиё ўйинларининг тантанали ёпилиш маросими бўлиб ўтди. Унда Таиланд шаҳзодаси Махава Жилалонокорн ва Осиё олимпия кенгаши раиси Аҳмад ас-Сабоҳ якунловчи нутқ сўзлади. Осиё ўйинлари байроғи навбатдаги ўйинлар мезбони - Корея Республикаси делегациясига тантанали равишда топширилди.

Мусобақалар тугашига уч кун қолганида республикамиз вакиллари умумжамоа ҳисобида кучли ўнликдан тўрт поғона пастга тушиб қолган эди. Ҳиндистон, Индонезия, Малайзия каби мамлакатлар вакиллари ўзбекистонликлар иштирок этмаётган спорт турлари бўйича олтин медал олиб, кучли ўнликка кўтарилган эди.

Хайрият, охирги мусобақаларда вакилларимиз кетма-кет муваффақиятга эришди. 18 декабр куни боксчиларимиз иккита, ўнкурашчиларимиз битта олтин медал олгач, жамоамиз тўққизинчи ўринга кўтарилди.

Баҳсларнинг охирги куни - 19 декабрда Е.Петин

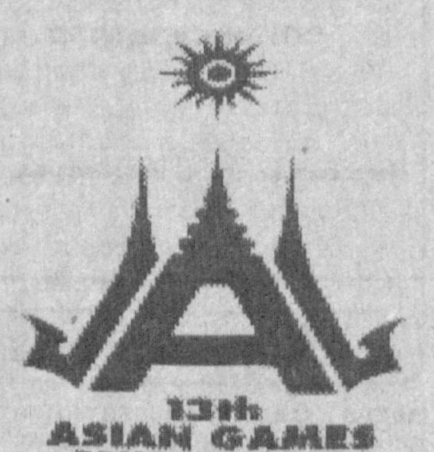

уч ҳатлаб сакраш, С.Войнов найза улоқтириш, Олга Самойленко тўсиқлар оша 1ОО метр масофага югуриш бўйича медаллар учун кураш олиб борадиган кучли саккизликда баҳсларни давом эттирди. Ёш спортчи Е.Петин бешинчи натижани кўрсатди. О.Самойленко саккизинчи ўрин билан чекланди. Ўша куни эрталаб академик эшкак эшувчиларимиз ҳам совринли ўринлардан маҳрум бўлган эди.

С.Войнов охирги уринишда эришган 79 метр 7О сантиметр натижага эса ҳеч ким етолмади. У биринчи, Хитой ва Япония вакиллари 2-3 ўринларни эгаллади. Умумжамоа ҳисобида тўққизинчи ўринга чиқдик. Лекин, кечга яқин ҳиндистонликлар биллиард бўйича бир олтин медал олиб, 9-ўринга кўтарилди.

Ватерполчиларимизга кумуш медал насиб этди.

Республикамиз терма жамоаси 6 та олтин, 22 та кумуш, 12 та бронза, жами - 4О та медални қўлга киритиб, турнир жадвалининг ўнинчи поғонасини эгаллади. Биринчи ўрин Хитой жамоасига насиб этди. Иккинчи ва учинчи ўринларда - Жанубий Корея ҳамда Япония вакиллари.

/ЎзА/

Санация имтиёз эмас, имкониятдир

Қашқадарё вилоят ҳокимлигида қишлоқ хўжалиги корхоналари санацияси бўйича вилоят комиссиясининг йиғилиши бўлди. Унда санацияга тушган 8 хўжаликнинг жорий йилдаги фаолияти якунлари муҳокама этилди.

Мажлисда таъкидландики, давлат томонидан қатор имтиёзлар берилишига қарамасдан, санацияга тушган хўжаликларда барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланилмаяпти. Жумладан, Қарши туманидаги «Чароғил», Косон туманидаги «Чироқчи», «Майдаёбу», Қамаши туманидаги «Фарғона», Нишон туманидаги А.Қодирий номли хўжаликлар қолоқлик ботқоғидан чиқолмаяпти.

Комиссия мажлисида Ўзбекистон Олий хўжалик судининг раиси М.Абдусаломов сўзга чиқди.

А.ТАЙПАТОВ, ЎзА мухбири.

Улуғ юрт ўғлонлари

«Маънавият ва маърифат» маркази Фарғона шаҳар бўлимида улуғ ватандошларимиз Муҳаммад Ризо Огаҳий, Камолиддин Беҳзод, Жалолиддин Мангубердининг таваллуд тўйлари муносабати билан «Улуғ юрт ўғлонлари» кўргазмаси ташкил этилди. Кўргазмада буюк зотлар ҳақида маълумот берувчи ноёб китоблар, қадим қўлёзма нусхалари, нодир манбалар, мустақиллик йилларида бобокалонларимиз меросини тиклаш, ўқиб-ўрганиш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар ўрин олган.

Р.КАМОЛОВ, ЎзА мухбири.

«Ишонч» бонг уради

Арнасой, Пахтакор, Зарбдор туманларининг соғлиқни сақлаш тизимида жиддий камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар бор. Ташвишланарлиси шуки, баъзи мутасаддилар «маблағ йўқ» деган баҳонани маҳкам ушлаб олишган. Ваҳоланки, бозор шароитида ишлашга ўзини тайёрлаш, изчиллик, омилкорликнинг йўқлиги тараққиётга жиддий тўғаноқ бўлмоқда.

ИШ ЎРНИГА БАҲОНА

ёхуд Жиззахнинг айрим туманларидаги тиббий муассасалар ишидан фуқаролар норози бўлишмоқда

ЎРИНЛИ ЭЪТИРОЗ

Шифо масканларида бўлиб раҳбару мутахассислар, беморлар билан очиқ ойдин фикрлашдик, муҳим соҳада иш нега орқага кетаётганлигининг туб сабабларини аниқлашга ҳаракат қилдик. Маълум бўлишича, боқимандалик кайфияти давом этаяпти. Касалхоналарнинг раҳбарлари муаммоларни кимлардир ҳал этиб беришини кутишяпти. Зарбдор туманидаги марказий шифохонанинг жарроҳлик ва туғруқхона бўлимларида икки йилдан буён иситиш тармоғи ишламаётир. Қишли-қировли кунларда беморлар жуда қийналишмоқда. Боз устига чала туғилган болаларни соғломлаштириш жиҳозлари тўрт йилдан буён бузилиб ётибди.

Жарроҳлик бўлими ҳакими Холбўта Норқулов фикри:

- Маблағ йўқ, дори-дармон етишмайди, - деган баҳонани дастак қилиб олиш инсофдан эмас. Бироқ жарроҳлик фаолиятимизда ғоят зарур бўлган тикув ашёлари, димедрол, турли мазлар чинданам ниҳоятда камайиб кетди. Баъзида беморлар олдида ноқулай аҳволда қоласан киши.

Суҳбатга ички касалликлар бўлими мудири Рустам Саримсоқов қўшилди:

- Бошқасини қўяверинг, уч йилдан буён оддий халатни ҳам янгисига алмаштиролмадик. Жиҳозлар эскириб, яроқсизланиб қолмоқда. Жуда бўлмагандан кейин энг зарур нарсаларни ўртада пул йиғиб, ўзимиз олдик. Тақсимот ишларини қатъий назоратга олиш лозим.

Зарбдор туман марказий шифохонасининг жарроҳлик бўлимида тўрт ёшли қизчасини даволаётган онахон - Г.Эшатова билан суҳбатлашдик.

- Кўргулик туфайли фарзандимнинг бармоқ суяги яллиғланибди. Бозор шароитида муаммолар кўпайиши табиий, бироқ инсоф сари барака дейдилар. Фикримча бундан кимлардир фойдаланяпти. Кимга учраманг у буни баҳона қилади. Беморлар, ота-оналар саломатлик учун маблағ сарфлашга рози. Бироқ таъкидлаганимдек, ҳаммаси инсоф билан бўлса ҳеч кимга оғир тушмайди. Уч кун ичида оилавий бюджетдан беш минг сўмга яқин сарфладик. Қизим 15-20 кун касалхонада ётишини инобатга олсак, катта маблағ кетиши аён бўлади. Яна бир юрагимдаги гапни очиқ айтмоқчиман: касалхона ҳудудида иккита хусусий дорихона мавжуд. Лекин улардаги дори-дармонлар негадир жуда қиммат. Шунинг учун баъзи беморлар уларни чайқовдан сотиб олишга мажбур бўлишяпти. Таваккалчилик эса ҳар доим ҳам ўзини оқламайди.

Ўринли эътирозларни Зарбдор туман марказий шифохонаси бош ҳакимининг ўринбосари Жумабой Хонкелдиевга айтганимизда у нима дейишини билмай елка қисиб қўя қолди.

Тармоқда ишлар орқага кетаётганлигини яна шундан ҳам билса бўладики, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан юқумли ичак касалликлари анча кўпайган. «Юксалиш», «Оқ булоқ» хўжаликлари ҳудудидаги шифо масканларининг иши талабга жавоб бермайди. Бу ерларда болаларнинг касалликка чалиниши кўпроқ кузатилмоқда.

КАСАБАҚЎМ ТАШАББУСНИ БОЙ БЕРСА

Соғлиқни сақлаш ходимлари Пахтакор, Зарбдор туман касаба уюшма қўмиталари фаолияти билан танишар эканмиз, ташкилий ишлар сустлиги, тадбирларнинг аксарияти бажарилмай қоғозда қолаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Тармоқ ходимларини ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий муҳофазалаш кўнгилдагидек эмас.

Зарбдор туман тармоқ касаба уюшма қўмитаси раиси Нарзулла Махатов беш йилдан буён шу вазифада ишлаб келаяпти. Бу ерда йигирма банддан иборат тадбир тузилган, бироқ ижроси таъминланмаган. Қизиқ, мавжуд жамоа шартномасини марказий шифохона бош ҳакими ва касабақўм раиси имзо қўйиб тасдиқлашган. Лекин бу ишлар назоратга олинмаган. Бўлим мудири Р.Саримсоқовнинг таъкидлашича, қўмита йиғилишига турли можароли масалалар қўйилади. Бирон марта шифокорларни ижтимоий ҳимоялаш, таъминотдаги узилишларга барҳам бериш кабилар муҳокама этилмаган. Ариза ва шикоятларга панжа орасидан қаралмоқда.

Аллаёр Жабборов раислик қилаётган соғлиқни сақлаш ходимлари Пахтакор туман касаба уюшма қўмитасида тегишли ҳужжатлар билан таниша олмадик. Боиси раис кўпдан-кўп баҳоналарни ўртага қўйди. Умуман касабақўм ташаббусни бой берганлиги яққол сезилиб турарди.

САНСАЛОРЛИК

«Тез ёрдам» бўлимлари фаолияти билан танишар эканмиз, эски касал давом этаётганлигига иқрор бўлдик. Пахтакор туман «Тез ёрдам»и ҳамшираси Светлана Синаеванинг ҳасратидан чанг чиқади. Муаммолар болалаб кетган. Биринчи ёрдам учун зарур бўлган дори-дармонлар кўпинча тақчил, иккита «УАЗ» машинаси тамоман эскирган. Шу боис баъзида беморлар ҳузурига кечикиб борилаяпти. Зарбдор туман «Тез ёрдам» бўлими мослаштирилган бинода жойлашган. Жиҳозлар етишмайди. Бўлим мудири Х.Норқуловнинг тан олишича, тиббий хизмат талабга жавоб бермайди. Мутасадди раҳбарлар лоақал машиналарни таъмирлаб беришни асоссиз равишда орқага чўзмоқдалар. Боз устига рациянинг йўқлиги қўшимча қийинчиликлар туғдирмоқда.

Жиззах вилоятининг қатор туманларида соғлиқни сақлаш тизимидаги аҳволни таҳлил қиларканмиз, ҳукуматимизнинг тиббиёт соҳасини ислоҳ қилишнинг 1998-2005 йилларга мўлжалланган Дастури нечоғлик аҳамиятга эга эканлигини яна бир бор чуқур ҳис этдик.

Абдуманноп АЗИМОВ, «Ишонч» мухбири.

Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?

ДАРОМАДГА ҚАРАБ БЎРОМАД

Ҳаётимизни автомобилсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Чунки унинг хизматидан деярли ҳар куни фойдаланамиз. Транспорт иштирокисиз бутун халқ хўжалигини юритиш жуда мушкул. Шу боис республикамиз ҳукумати ушбу соҳани ривожлантиришга беқиёс аҳамият бераётир. Автомобилчилар ҳам бу ғамхўрликка жавобан самарали ишлашга ҳаракат қилишмоқда. Бунга мисол тариқасида «Хоразмтранс» давлат ҳиссадорлик бирлашмасини олиб кўриш мумкин.

- Бирлашмамиз тасаруфида 15 та автокорхона мавжуд,- дейди унинг раҳбари Ярашбай Полвонов. - Бугунги кунга келиб уларнинг ҳаммаси ҳиссадорлик жамиятига ўтказилган. Мулк эгасини топганлиги боис жорий йилнинг ўн ойи ичида барча кўрсаткичлар бўйича режалар уддаланди. Мўлжалдаги 15 миллион 292 минг тонна ўрнига 15 миллион 379,8 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилди. 55 миллион 638 минг нафар йўловчиларга малакали хизмат кўрсатилди. Юк ташишдан 438 миллион 555 минг сўм, йўловчиларни манзилга етказишдан 310 миллион 277 минг сўм даромад қилинди. 9 ой ичида олинган соф фойда 31 миллион 514,2 минг сўмни ташкил қилди. Ҳайдовчиларимиз айниқса октябр ойида яхши ишлашди. Шу ойда 41 миллион сўм даромад қилиш мўлжалланган эди. Амалда эса бу рақам 72 миллион сўмга етказилди.

Даромадга қараб буромад, дейди халқимиз. Бу нақлга амал қилаётган ҳиссадорлик жамияти раҳбарлари ишчи-хизматчиларнинг ойлик маошини ошириб боришмоқда. Бундан ташқари ҳар ойда ва байрамларда пул мукофотлари бериб борилаяпти.

Янгибозор туманидаги 9-ҳиссадорлик жамияти бирлашманинг илғор жамоаларидан ҳисобланади. Автокорхона 1994 йили ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган эди. Ўшанда 1477 та акция чиқарилиб, ҳар бир қимматли қоғознинг номинал қиймати 625 сўм бўлганди. Ҳозирги кунга келиб эса уларнинг нархи 1000 сўмдан ошиб кетди. Ўтган йили битта акцияга 678 сўмдан дивидент тўланди. Бунга ишчи-хизматчиларнинг яхши даромад қилганлиги, қолаверса, ёқилғи мойлаш материалларидан тежаб тергаб фойдаланганлиги натижасида эришилди. Мисол учун, автомобилларнинг бир километр юришига 80 грамм бензин сарфланиши керак. Ҳақиқатда эса бу рақам 77 граммни ташкил этди. Дизель ёқилғиси эса километрига 46 грамм бўлгани ҳолда, амалда 31 граммгина сарфланди. Натижада шу 9 ой ичида 200 литр бензин, 400 литр дизель ёқилғиси иқтисод қилинди.

Шовот туманидаги «Автохизмат» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида ҳам ижобий силжишлар юз берди. Корхонада 63 та юк машинаси мавжуд. Ҳайдовчилар халқ хўжалиги юклари ташиш билан шуғулланмоқда. Йўловчи транспорти туман ичида 9 та йўналишга хизмат кўрсатмоқда. Бу ерда ишловчиларнинг ойлик маоши имкон даражасида кўпайтириб борилмоқда. Меъёридан ортиқ юмушни бажаргани учун ҳайдовчи қўшимча ҳақ олади. Режа бажарилгани ва ёқилғи-мойлаш маҳсулотлари тежалганига ҳам мукофот пули берилади. Шунинг учун жамоа шу 9 ой ичида яхшигина даромад қилишга эришди.

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ - АМАЛДА

Топилган даромаднинг бир қисми жамоани ижтимоий ҳимоялашга йўналтирилмоқда. Масалан, шу йилдан соғломлаштириш масканларида овқатланиш пуллик бўлиши муносабати билан ўз соғлиқларини тиклаш учун касалхоналарда ётган ходимларга пул ўтказиш йўли билан ёрдам берилмоқда. Шу кунгача 55 нафар беморлар соғломлаштириш масканларига юборилди. Уларнинг ҳар бирига ўртача 6 минг сўм сарф қилинди. Хонқа туманидаги «Автомобилчи» профилакторийсида 790 нафар киши соғлиқларини тикладилар. Шулардан 299 нафари транспорт ходимларидир.

Кўп болали, кам таъминланган оилаларга бериладиган нафақаларни олишга ёрдам кўрсатилди. Наврўз байрами арафасида Хивадаги болалар ва қариялар уйига шакар, асал, гуруч ва ун олиб бориб берилди. Ҳар бир байрам арафасида уруш ва меҳнат фахрийларига пул мукофоти бериб келинмоқда. Тўй ва маъракаларни ўтказишда транспорт бепул таъминланади. Бунинг учун 124,5 минг сўм сарфланди.

ҚЎШИМЧА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ЭВАЗИГА

«Хоразм» хўжалик ҳисобидаги шоҳбекат бирлашмаси энг йирик жамоалардан бири. Айни чоғда бекат жамоаси қарийб 40 та йўналишда хизмат кўрсатиб келмоқда. Шулардан 32 таси шаҳар атрофида, қолган 8 таси шаҳарлараро йўналишлардир. Урганч-Тошкент, Урганч-Самарқанд, Урганч-Шаҳрисабз, Урганч-Қарши йўналишлари шулар жумласидандир. Ишчи-хизматчилар шу йил 10 ой ичида ҳамма кўрсаткичлар бўйича режаларни ошириб бажариб, 4 миллон 670 минг сўм соф фойда олишди. Бу режага нисбатан 108,1 фоизни ташкил этди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, шоҳбекат ходимлари юқоридаги даромаднинг ярмини йўловчиларга қўшимча хизмат кўрсатишдан олди. Айни кунларда сартарошхона, чойхона, ошхона, она-бола, ҳайдовчилар дам олиш хоналари, меҳмонхона, юкхона, савдо расталари ва рўзномалар дўкони ишлаб турибди. Автобусларни жорий таъмирлаш устохонаси фаолият кўрсатмоқда. Шу боис ҳайдовчилар кичик таъмирлаш ва мойлаш ишларини шу ернинг ўзида бажариш имкониятига эга.

Шоҳбекат ходимлари қўшимча даромад қилиш мақсадида бошқа юмушларни ҳам бажаришмоқда. Масалан, вилоят почтамти билан шартнома тузилган бўлиб, жойларга газета-журналларни етказиб бериш йўлга қўйилган. Шоҳбекат ҳудудини ижарага бериб, шундан тушган фойдага меҳмонхона тўла таъмирдан чиқарилди.

Ходимларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида улар учун сиҳатгоҳлар, болалар дам олиш масканларига йўлланмалар текин тарқатилмоқда. Вилоят касалхонасида жойлашган шифо маркази билан шартнома тузилиб, у ерда ишчи-хизматчилар ташхисдан ўтказилиб турилади.

МИЛЛИОНЕР ҲАЙДОВЧИЛАР

Хизмат сафаридан қайтар эканмиз, давлат рақами 05-61 ХЗЛ «Икарус» автобусига ўтирдик. Уни икки нафар ҳайдовчи навбатма-навбат бошқариб борарди. Уларнинг бири Шерифбой Зарипов. У билан йўл-йўлакай гаплашиб кетдик.

- 1966 йилдан буён ҳайдовчилик касбида ишлаб келаман,- дейди у. - 1972 йилда «Икарус» русумли автобусни беришди. Мана шу автобусни ҳайдаганимга ҳам 26 йил бўлибди. Ўзи ҳам миллион километрдан кўп юриб қўйди-ёв.

Ҳа, Шерифбой ака 30 йилдан кўп ортиқ вақт ичида ҳайдовчилик касбини ардоқлаб келади.

Иккинчи ҳайдовчи Қодир Эшметов ҳам 1976 йилдан буён шу касбда самарали меҳнат қилиб келмоқда.

«Хоразмтранс» давлат ҳиссадорлик жамиятида Шерифбой ва Қодир акаларга ўхшаган ҳайдовчилар кўплаб топилади. Шунинг учун бирлашма юқорида таъкидланганидек, режаларни ортиғи билан бажариб келмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ,
«Ишонч»нинг махсус мухбири.

Хуфя ишнинг умри қисқа

БИГИЗ ҚОПДА ЁТМАЙДИ...

Мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантириш, аҳолига кўрсатилаётган савдо ва маиший хизматни яхшилаш истеъмолчи манфаатини ҳимоялашга қаратилган қонунлар ва ҳукумат қарорлари ижроси ҳамиша солиқчилар диққат марказида бўлиб келяпти.

Ҳали ҳам кўпгина савдо корхоналари солиқ қонунчилигига тўла риоя этмаяптилар. Рейд ва текширувлар жараёнида шундай қонунбузар корхоналарнинг 3661 таси устидан далолатномалар расмийлаштирилиб, уларга нисбатан 316,9 миллион сўм ялпи даромад солиғи жаримаси билан қўшимча ҳисобланди.

Ўтган ойларда савдо шахобчалари ва бозорлар бўйлаб ўтказилган рейдлар давомида акциз маркасиз сотилаётган 38,5 миллион сўмлик тамаки маҳсулотлари ва 25,7 миллион сўмлик спиртли ичимликлар қўлга туширилди.

Шайхонтоҳур тумани солиқчилари яқинда фуқаролар Ш.Абдуллаева ва И.Исмоилов беркитиб сотаётган 605,1 минг сўмлик акциз маркасиз тамаки маҳсулотларини мусодара қилдилар. Қонунбузарларнинг бири шу тумандаги Меҳмонов кўчасида, иккинчиси эса Эшон Бобохон кўчасида истиқомат қилади. Улар солиқчилар ва ҳуқуқни муҳофаза этиш идоралари ходимларининг кўзини шамғалат қилиб, акциз маркасиз маҳсулотларни гоҳ машинада, гоҳ уйининг ўзида сотиб келишаётган экан.

Паркент бозорида қўлга тушган Н.Темировадан ҳам салкам 43 минг сўмлик акциз маркасиз сигареталар ва 37 минг сўмлик бошқа хил маҳсулотлар олиб қўйилди. «Аския» бозорига ин қўйиб олган Ж.Собировнинг сирли сумкаларидан эса 284 минг сўмлик акциз маркасиз тамаки маҳсулотлари чиқди.

Жиззах вилояти солиқчилари ўтказган рейдлар давомида кўплаб эгри қўл сотувчилар фош этилди. Уларнинг аксарияти ёнилғи қуйиш шахобчаларида жойлашиб олган эдилар.

Жиззах нефть мҳсулотлари таъминоти корхонасига қарашли ёнилғи қўйиш шахобчаси оператори Шуҳрат Қаноатов харидордан 450 сўм ортиқча ҳақ олиб қолган пайтида қўлга тушди. Арнасой туманидаги «Олтинтепа» фермер хўжалигига қарашли ёнилғи қўйиш шахобчаси оператори Ш.Шомуродов ҳам юлғичликда Шуҳратдан қолишмас экан. У бир харидорга хизмат қилиб ортиқча 390 сўм уриб қолди. Туман марказида жойлашган «Райхона» ишлаб чиқариш ва савдо хусусий корхонасига қарашли ёнилғи қуйиш оператори Салоҳиддин Товбаевнинг «эпчиллиги»га солиқчилар ҳам қойил қолишди. У бир машинага ёнилғи қуйиб ҳайдовчини 330 сўмга туширганини фақат ўзи сезди.

Юлғичликда савдо ходимлари бензинфурушлардан қолишмаяптилар. Сирғали туманидаги «Озуқа» жамоа корхонасига қарашли 36-дўкон сотувчиси А.Раҳимов харидор ҳаққига 840 сўм хиёнат қилган пайтида ушланди. Дарҳол унга нисбатан жиноят кодексининг 187-моддаси билан жиноий иш қўзғатилди.

Ўтган ўн ой давомида қонунбузарликка йўл қўйган 26,4 мингдан ортиқ мансабдор ва жисмоний шахслар қарийиб 116 миллион сўм маъмурий жаримага тортилдилар. 2354 та қонунбузарлик ҳолатлари бўйича жиноий иш қўзғатилди. Суд органларига 3757 та, прокуратурага 1601 та, ички ишлар органларига 519 та текширув ҳужжатлари қонуний чора кўриш учун юборилди.

Яқинда Фарғона вилоятининг Учкўприк тумани Айритом қишлоғида хуфя йўллар билан калиш ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб юборган Шуҳрат ва Валижон Қодировларнинг сири фош бўлди. Солиқчилар ва ички ишлар бўлими ходимлари ҳамкорликда ўтказган рейд давомида ҳеч қаерда рўйхатдан ўтказилмаган иккита цехнинг ишлаб турганлиги маълум бўлди. 47 жуфт калиш, қолиплар, хомашё ва мосламалар далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Ҳозир суриштирув ишлари олиб бориляпти.

Поп тумани матлубот улгуржи савдо ҳиссадорлик жамиятига қарашли 48-дўконнинг молиявий хўжалик фаолияти кўздан кечирилганда салкам 190 минг сўм камомад чиқди. Ғиждувон тумани «Мирвафо» хусусий фирмасида солиқ қонунчилигига қандай амал қилинаётганлиги текширилганда 3,6 миллион сўм даромад яширилганлиги маълум бўлди. Фирма раҳбари Носир Мирвалиев қилғиликни қилиб қўйиб сувдан қуруқ чиқишга кўп уриниб кўрди. Лекин далиллар унинг сирини фош этаверди. Мана энди 7,3 милион сўм қўшимча солиқ ва пеня тўлашга мажбур бўлиб турибди. Агар у солиқ қонунчилигига риоя қилганида бу маблағ корхонанинг кам-кўстига яратиларди.

Текширувлар давомида айрим корхона ва ташкилотларда нақд пулларни банк муассасаларига топшириш ва пул эмиссиясини қисқартиришга эътиборсизлик билан қаралаётгани маълум бўлмоқда. Денов туманидаги «Хозарбоғ» жамоа хўжалигида яқинда шундай ҳолат очиб ташланди. Бу ерда ғазнага кирим қилинган 129 минг 718 сўм нақд пул банкка топширилмай бошқа мақсадларга сарфлаб келинган экан. Тумандаги Охунбобоев номли улгуржи мева-савзавот ҳиссадорлик жамиятида ҳам худди шундай ҳол такрорланган. Бу ерда 36 минг 604 сўм нақд пул банкка ўз вақтида топширилмаган. Айбдор шахслар албатта жазосиз қолмадилар. Уларга нисбатан 11 минг сўмдан маъмурий жарима қўлланилди.

Ким нима экса, шуни ўради, деган гап бекорга айтилмаган. Шундай экан ҳар бир қадамимизни ўйлаб босайлик. Хуфя ишнинг умри қисқа эканлигини ҳеч қачон унутмаслик керак

Жасур НОСИРОВ.

Шу кунларда обҳавонинг бирмунча илиқ келиши деҳқонларимизнинг қишки юмушларни бажаришларига қулай имконият яратмоқда. Бундан унумли фойдаланишга ҳаракат қилаётган Сирдарё туманидаги «Шоликор» деҳқон хўжалиги бирлашмаси миришкорлари шолидан бўшаган 2700 гектар майдоннинг сўнгги гектарларида шудгорлашни жадаллик билан олиб боришмоқда.

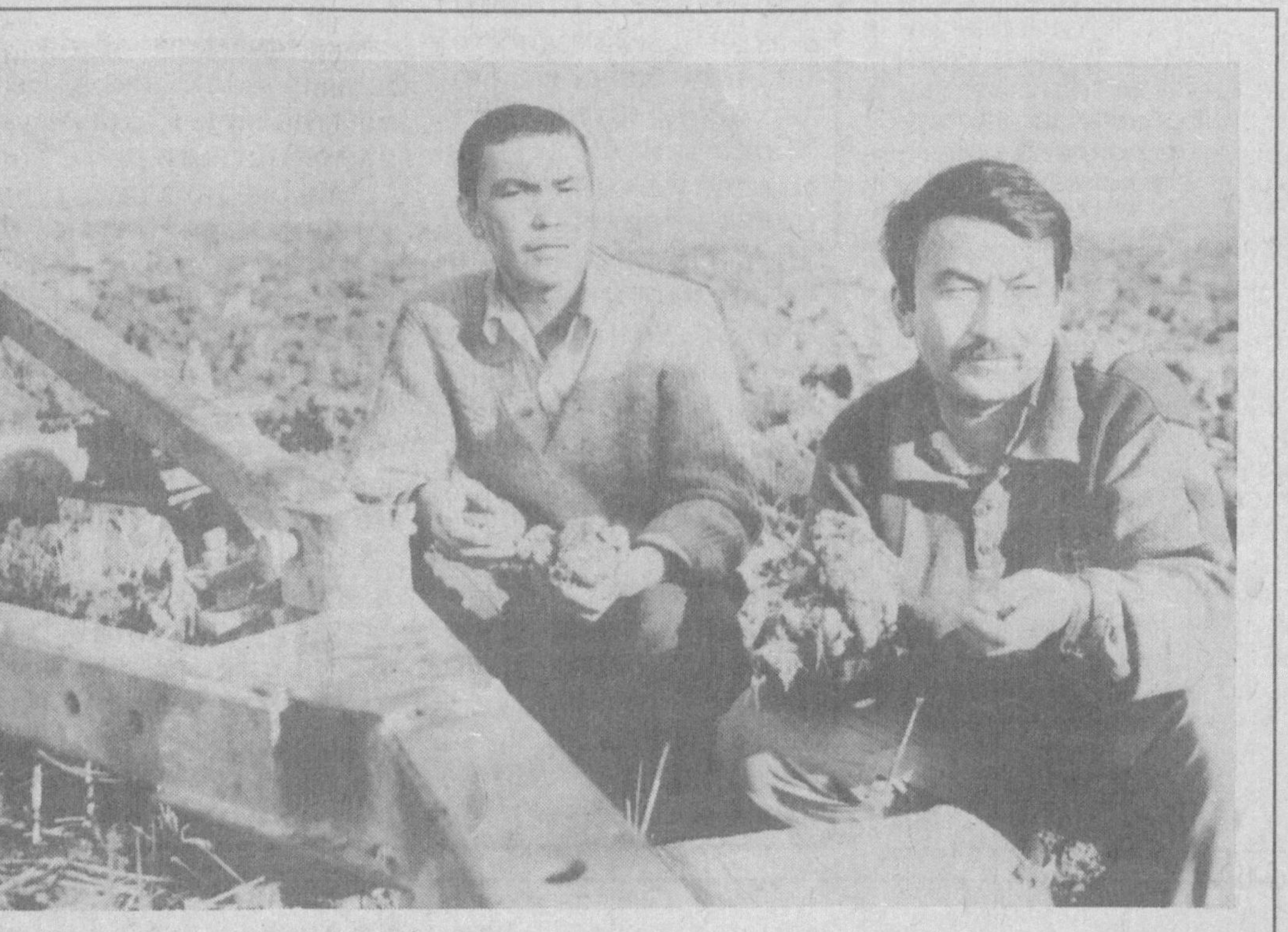

Суратларда: тракторчи Ҳусан Тугмахонов, бирлашманинг 2-бўлими бошлиғи Элибой Буратовлар.

Ҳ.МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

Касаба уюшмалари фаолиятидан

ИШЧИ ТАЛАБИ ҚОНДИРИЛДИ

Қўмитамизнинг Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан тузилган ўзаро битими ҳамда жойлардаги туман ва шаҳар касабақўмлари маъмурият билан ишлаб чиққан шартномаларида ижтимоий ҳимояга асосий эътибор қаратилган. Жумладан, тармоқ ходимларига қўшимча иш ҳақи беришни ташкил қилиш, кадрларнинг малакасини доимий ошириб бориш борасида аниқ тадбирлар ишлаб чиқилди. Масалан, «Оила йили»да биринчи навбатда ижтимоий кам таъминланганлар, ногиронлар, қаровчисиз қолганларга моддий ёрдам кўрсатиш миқдори ортди. Уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, фарзандларининг ёзги дам олишларини таъминлаш юзасидан муайян ишлар амалга оширилди. Жумладан, 1300 нафар кам таъминланган оилалар аниқланиб, уларга 800 минг сўмлик моддий кўмак берилди.

Соҳада янгилик-ташкилотларда иқтисод қилинган маблағ ҳисобидан ходимларнинг шифохонада даволаниш пайтларида озиқ-овқат сарф-харажати ана шу ташкилот ҳисобидан тўланиши қоида тусига кириб қолди.

Ходимларнинг соғлиғини муҳофаза қилиш мақсадида санаторий ва профилакторийларга бериладиган йўлланмалар салкам 200тага етказилди. Амалдаги йилда спорт ва маданий-маърифий тадбирларга диққат эътибор кучайтирилганини ҳам қайд этиб ўтиш керак. Туман ва шаҳарлараро турли мусобақалар мунтазам ўтказиб турилганлиги ва уларнинг оммавийлигини таъминлашга эришиш учун қилинган саъй-ҳаракатлар, амалий ишлар фикримизнинг далили бўла олади.

«Намунали оила» кўрик танловимизда эса Амударё, Шуманай, Қораўзак ва Тўрткўл туманлари тиббиёт ходимлари фаол иштирок этиб, фахрли ўринларни эгалладилар.

Иқтисодий ислоҳотлар жараёни изчил давом этар экан, шубҳасиз, тармоқ ходимларининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ғоят сезгирлик ва масъулият билан олиб борилиши керак. Бу - бизга келиб тушаётган ариза, шикоят ва таклифларда ўз аксини топмоқда. Йил давомида шикоят ва аризалар билан ишлаш, ноқонуний ҳатти-ҳаракатларнинг олдини олишда бор имкониятлардан фойдаландик. Жумладан, ишдан бўшатилган 7 нафар ходим ўз лавозимларига қайта тикланди. Асоссиз равишда бошқа ишга ўтказилган 4 нафар мутахассис ва ўрни қисқартирилган 1 нафар кишининг талаби қондирилда. Қонунга зид бўлгани боис 5 нафар ходимга қўлланилган интизомий жазо чораси бекор қилинишига эришилди.

Келгуси йил-«Аёллар йили» биз, тиббиёт ходимлари олдига янада юксакроқ вазифалар юклайди. Айниқса, соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишнинг давлат Дастурини экологик ноқуш вазиятдаги Қорақалпоғистонда ҳаётга татбиқ қилиш нақадар муҳимлигини яхши англаймиз.

Холиқназар БОЙНАЗАРОВ.

Хориж тажрибасидан

ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИДА ЛИЗИНГ УСУЛИ

Мулкчилик муносабатларида янги -кооператив, деҳқон, фермер, ижара, шахсий ёрдамчи ва томорқа хўжаликларининг вужудга келиши деҳқонларда янги техника—технологияларга эҳтиёж туғдиради. Ҳозирги шароитда қишлоқлардаги товар ишлаб чиқарувчилар бир қатор жузъий ва умумий сабабларга кўра қишлоқ хўжалик техникасини тўла нархда сотиб олиш имкониятига эга эмаслар, буни улар келгуси ҳосил ҳисобидан ҳам бажара олмайдилар.

Шу муносабат билан техникани сотиб олиш ва ундан фойдаланишнинг янги-янги шаклларини жорий этиш, аграр саноат мажмуи тармоқларида прокат, ижара ва лизинг ишларини кенгайтириш зарур.

Хўш, прокат, ижара ва лизинг йўли билан техникани олишдаги асосий фарқлар нималардан иборат?

Техникани прокатга олишда мулкни бир қўлдан иккинчи қўлга топшириш содир бўлмайди, балки хизмат кўрсатишни, яъни техника бажариши мумкин бўлган фойдали ишни сотиш содир бўлади.

Техникани ижарага беришда у вақтинча эгалик қилиш учун , бир мулкдордан иккинчи мулкдорга фойдаланиш учун топширилади.

Техника лизинг йўли билан топширилганда у сотиб олинади ва айни пайтда молиявий жиҳатдан кафолатланади, яъни ижарачи техниканинг тўлақ қийматини бир йўла тўлашдан озод қилинади.

Прокат, ижара ва лизинг ўртасидаги бошқа фарқлар шартнома белгиланган муддатларда, топшириладиган техниканинг тайёрлигини таъминлаш ва бошқа ҳолатларда акс эттирилади.

Техникани прокатга беришда шартнома, сертификат (шартноманинг соддароқ тури) ва бошқа ҳужжатлар расмийлаштирилади. Прокат нархлари ўзаро келишиб олиниши лозим: техникадан қисқа муддатда фойдаланишда (3 кунгача) бу нархлар юқорироқ, узоқ муддатда фойдаланишда эса (3 кундан 30 кунгача) пастроқ бўлади.

Истеъмолчи техникани ижарага,прокатга ёки лизинг йўли билан олишдан манфаатдор бўлганида қуйидаги вазиятларга дуч келиши мумкин:

-молиявий имкониятлар чекланган бўлиши мумкин (истеъмолчи мазкур техникани сотиб олмоқчи, аммо зарур пулнинг йўқлиги сабабли уни сотиб ололмайди);

-баъзи техник хизматларнинг чекланганлиги (биринчи ҳолатдаги айни вазият, аммо бундаги фарқ шуки,техника йўқлиги туфайли истеъмолчи уни сотиб ололмайди);

- техникадан фойдаланиш қулай бўлганлиги учун истеъмолчи уни ижарага олади (бу ҳолат аввалги икки вазиятдан фарқ қилади, яъни маблағ бор, сотувда керакли техника бор, бироқ ҳисоб-китоб натижаларига қараганда ижарага олиш сотиб олишдан кўра фойдалироқдир)- айни ана шу ҳолат ижарага олишнинг мантиқий шарт-шароити ҳисобланади.

Ҳозирги пайтда техникани прокатга олишда қийинчилик пайдо бўлиши мумкин. Бу қийинчилик асосан машиналарнинг чекланган миқдордаги олиниши ёки техникадан лозим даражада фойдаланмаслик сабабли келиб чиқади. Истеъмолчи самарадорлик билан боғлиқ ҳисоб - китобларни қилмай, техникани прокатга олади. Баъзан шундай бўлиб чиқадики, бу техника ҳали сотувда йўқ ёки техникани сотиб олмоқчи бўлган истеъмолчининг қўлида нақд пул маблағи бўлмаслиги мумкин.

Бу борада лизинг усули истеъмолчиларни техника билан таъминлашнинг истиқболли усулларидан ҳисобланади. Лизингда ижарадан фарқли равишда уч томон: лизинг олувчи (ижарачи), лизинг берувчи (лизинг компанияси), ва маҳсулотни етказиб берувчи (маҳсулот тайёрловчи завод, фирма ва ҳоказолар) қатнашади.

Лизинг берувчи фақат молиявий вазифани бажаради ва иккита шартнома тузади: бири - ижарачи билан лизинг тўғрисида шартнома тузиш, иккинчиси - техникани сотиб олиш хусусида маҳсулот етказиб берувчи билан контрактдир.

Техникани танлаш, уни қабул қилиб олиш, фойдаланиш учун тайёрлаш ва бошқа ишлар лизинг олувчи томонидан амалга оширилади (кўпинча лизинг олувчи маҳсулотни етказиб берувчини танлайди). Лизинг компанияси техника қийматини тўлайди. Лизинг олувчи белгиланган муддат ичида лизинг компаниясига ижара ҳақини (лизинг хизматлари юзасидан ҳақни) тўлайди, бунга сотиб олишга доир пул харажатлари, бошқа чиқимлар, шунингдек, фойда киради. Контракт муддати тугагач, ижарага олинган техника ё лизинг олувчининг мулкига айланади ёки қолдиқ қиймати бўйича ижарачига сотилади ёхуд шу мижоз билан лизинг шартномаси тузилади, бироқ бунда имтиёзли ижара ҳақи камроқ бўлади.

Банкнинг ҳар қандай муассаса, филиаллари, шунингдек, хорижий мамлакатлар билан янгидан ташкил қилинган қўшма лизинг компаниялари (масалан, «ЎзКейслизинг») лизинг берувчи ташкилот бўлиши мумкин.

Чет элларда қишлоқлардаги лизинг олувчилар техникани лизинг йўли билан олишда ҳисоблашиш (ҳақини тўлаш) тартиби турличадир. Масалан, Италияда «Finbailese Spa» лизинг компанияси олувчилардан техника қийматининг йиллик 7 фоизидан то 15 фоизига қадарини ундириб олади. Голландияда «Lache Landen» лизинг фирмаси берган узоқ муддатли кредитдан йиллик 4,5 фоизини, ўзи кўрсатган лизинг хизматлари учун 2,5 фоизини олади, жами бўлиб лизинг бўйича 5 йиллик муддатга берилган техника қиймати ва бошқа тўловлар юзасидан олинадиган ҳақ дастлабки миқдорга нисбатан 45-50 фоизга етади. Олмонияда «UVB Kredit Bank» лизинг компанияси («MENGELE-FORTSCHRITT» фирмаси мазкур компания билан ҳамкорликда ишлайди) лизинг операциялари учун йиллик 10 фоизини, шунингдек, лизинг жараёнларида қатнашган дилерларга тўлаш учун 3-4 фоиз миқдоридаги ҳақни ундириб олади. Беш йиллик лизинг муддати ичида бу жараён техника қийматининг 65-70 фоиз ошиб кетишига олиб келади.

Чет элларда дилерлар билан боғлиқ савдо-воситачилик чиқимлари ҳақи техникадан ташқари олинмайди, балки ана шу техниканинг сотилиш нархига киритилади. Масалан, Олмониядаги «Landtehnik» фирмаси техника нархидан дилерлар учун 15 фоизини, «FORTSCHRITT» фирмаси эса 25 фоизини чегириб ташлайди. Голландиянинг «NITAGKO» фирмаси ва унинг дилерлари техника қийматининг 50 фоизи миқдорида савдо чегирмаси суммасини оладилар. Бунинг маъноси шуки, фермерлар техникани завод белгилаган нархда сотиб олинаётганида, айни пайтда дилерлар хизматига бўлган жамики чиқимларни ҳам тўлайдилар, бу чиқимлар юқорида кўрсатиб ўтилган фирмаларда завод техникаси қийматининг 15-50 фоизига етади.

Россияда «Агротаъминот» тизимида таъминот устама нархлари, қўшимча хизматларга (ортиш - тушириш ишлари, қайта йиғиш, обкатка, созлаш, техник хизмат кўрсатиш ҳамда қўшимча харажатлар, рентабеллик ва ҳ.к.) воситачилар сонидан қатъий назар етказиб берилаётган техника қийматининг 12 фоизи миқдорида белгиланган тижорат тизимида эса 2 - 2.5 баравар ортиқдир.

Прокат хизматларини ташкил қилиш ана шу тақчилликни енгиллаштиришга уриниш бўлар эди. Улар хўжалик юритиш шакли ва кимга бўйсунишдан қатъий назар, барча истеъмолчиларга хизмат кўрсатишда тармоқ тизимларига нисбатан рақобатчи бўлади.

Техникани ижарага олиш уни сотиб олишга қараганда кўпинча фойдалироқ бўлади. Ижарачилар билан истеъмолчилар ўртасида ўзаро янги муносабатлар - шерикчилик ва иқтисодий ҳамкорлик муносабатлари ўрнатилиши ва мустаҳкамланиши лозим. Бунда илгариги маъмурий буйруқбозлик усуллари ўзини оқламайди. Аксинча, ҳамкорлик техникадан биргаликда фойдаланишни анча яхшилайди.

Техника ижарага олинадиган ихтисослашган корхоналар янгидан барпо қилиниши, улар кооперативлар, кичик ҳамда акциядор корхоналар шаклида бўлиши мумкин, прокат хизматлари базасида барпо қилиниши мумкин; бунда уларни моддий техника таъминоти органларга қарашли бўлинмаларидан мустақил корхоналарга айлантириш мақсадга мувофиқ.

Лизинг - ижара кўринишларидан биридир, унда ҳам капитал маблағ ажратиш иши қўшиб олиб борилади, у молиявий кредит турларидан бири ҳисобланади. Бироқ, бунда маблағни қайтаришда кўпроқ кафолат берилади (агар лизинг олувчи шартнома бўйича ҳақ тўлашни кечиктириб юборса, у техникадан маҳрум қилиниши мумкин).

Лизинг олувчи учун лизингнинг асосий афзалликлари - унинг томонидан техниканинг сотиб олинишидан ва айни пайтда сотиб олинган техника пулини тўлашдан иборат. Лизинг олувчи техниканинг тўла қийматини дарҳол тўлашдан озод қилинади, ўз капиталини унга боғлаб қўймайди. Маҳсулотни етказиб берувчи (маҳсулот тайёрловчи завод) техникани сотиш ҳажмини оширади.

Лизинг операцияларини ўтказиш схемаси лизинг фаолиятига доир халқаро меъёрларга тўла - тўкис мос бўлмоғи ҳамда унда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг ўзига хос хусусиятлари эътиборга олинмоғи зарур. Булар қуйидагилардан иборат:

- лизинг айни пайтда қишлоқ хўжалигини давлат йўли билан қўллаб - қувватлашнинг шаклларидан бири бўлиб хизмат қилади;

- давлат номидан лизинг олувчи асосий ташкилот, у аслида лизинг компанияси ҳисобланади ва барча операцияларни ўтказиш учун инфратузумга эгадир;

- ҳозирги босқичда қишлоқ хўжаликнинг молиявий аҳволи АСК, лизинг олувчилари учун бир қатор имтиёзларнинг жорий қилиниши заруратини тақозо этади;

- лизинг берувчи фақат товар ишлаб чиқарувчилардан тушадиган буюртмалар асосидагина маҳсулотни тайёрловчи заводлар учун буюртмаларни тайёрлайди;

- лизинг берувчи истеъмолчига фақат техникани эмас, унга эҳтиёт қисмларини ҳам, барча ремонт қилиш, техникадан фойдаланиш материалларини ҳам етказиб беради, техник сервис, кафолатли хизмат ва муддати тугаганидан кейинги хизмат бўйича ўз зиммасига мажбурият олади;

АСКда лизингни жорий қилиш учун лизинг берувчилар лизинг олувчиларга бир қатор имтиёзларни яратиб беришлари лозим. Бу имтиёзлар қуйидагилардан иборат:

- лизингга берилган техника ҳақини тўлаш учун давлат томонидан пул маблағларининг ажратилиши, бунда лизингнинг бутун муддати давомида банк фоиз ундирмайди;

- техника учун дастлабки тўловларнинг табақалаштирилган (дифференциаллашган) миқдорларини белгилаш;

- одатдаги маҳсулот етказиб берилишига нисбатан савдо - таъминот ташкилотларининг хизмати учун тўланадиган ҳақни камайтириш;

- лизинг муддати давомида лизинг олувчининг темир йўл тарифини тўлаш;

- инфляцияни ҳисобга олмаган ҳолда лизингга техника бериладиган кунда амал қиладиган нархларни қўллаш;

- лизингни банклар кредити орқали ўтказиш (кредитларнинг йиллик ставкаси лизинг муддатига боғлиқ ҳолда 10 фоиздан ошмаслиги лозим) ;

- ўз фаолиятини бошловчи деҳқон ва фермерлар учун ҳамда янгидан тузилажак МТСлар учун лизинг тўловлари муддатини узайтириш;

-лизинг объектининг баҳоси лизинг тўловларида ҳисоб учун асос бўлиши шарт (шартнома муддати вақтида индексацияланмайди);

- лизинг тўловларида бартердан фойдаланиш;

Кўриниб турибдики, қишлоқ хўжалик соҳасининг тараққий этишида хорижликларнинг ишни тўғри ташкил этиш, меҳнатга ошкоралик билан ёндашиш тажрибаси қўл келаётир. Бу ҳаётий синовдан ўтган тажрибаларни ўзимизда ҳам қўлласак фойдадан холи бўлмайди.

Абдукарим УСМОНОВ,
техника фанлари номзоди.

Қўйчилик - чорвачиликнинг муҳим соҳаси ҳисобланади. Буни яхши тушунган чўпонларимиз қўйлар туёғини кўпайтиришга ҳаракат қилишмоқда. Айни чоғда республикамизнинг аксарият чорва фермаларида қишга тайёргарлик юмушлари ниҳоясига етказилди. Ем-ҳашаклар имкон даражасида йиғиб олинди. Бироқ ҳозир кун анча илиқ бўлганлиги боис, чўпонларимиз қўй-қўзиларни яйловларда боқишмоқда. Бу эса ўз навбатида заҳирадаги ем-ҳашакларни тежаш имконини бераётир.

Суратларда: Пойариқ тумани «Халқобод» ижара хўжалиги бош чўпони Қувват Тожибоев мана 25 йилдирки, шу касбни ардоқлаб келади; Ғаллаорол туманидаги «Қипчоқсув» ширкат хўжалиги раиси Рустам Турдиев чўпонлар Худойберди Аллаев ва Бобур Абдувоҳидов билан отардаги қўйларни кўздан кечиришмоқда.

Ш.АКРОМОВ олган суратлар.

Ардоқ

300 ТА БЕПУЛ ЙЎЛЛАНМА

Жиззах вилояти касаба уюшмалари кенгаши қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларини қиш фаслида ҳордиқ чиқаришлари режасини белгилаган эди. Вилоятнинг илғор бригада бошлиқлари, механизаторлар, сувчилар, чорвадорлар, боғбон ва соҳибкорлар, ғаллакору пахтакорлар ва деҳқон фермер хўжаликлари бошлиқларидан иборат 300 нафар кишига Тошкентдаги «Бўстон» ва «Ботаника» сиҳатгоҳларига бепул йўлланмалар берилди.

Ушбу санаторийларга жўнаш олдидан Зафаробод туманидаги деҳқон-фермер хўжалиги бошлиғи Абдусодиқ Мамаев, Пахтакор туманидаги А.Икромов номли хўжалик ишчиси Қулбек Омонқуловлар вилоят ҳокимлиги ва вилоят касаба уюшмалари кенгашига кўрсатилаётган ғамхўрликлар учун меҳнаткашлар номидан миннатдорчилик билдирдилар.

Вилоят қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга ўз ҳиссаларини қўшаётган, санаторийларга имтиёзли йўлланмалар билан таъминланган меҳнаткашлар манзилга элтиб қўйилдилар.

Бу меҳрибончиликдан дам олувчилар ҳам, вилоят меҳнаткашлари ҳам беҳад хушнуд бўлдилар.

А.ЭРГАШЕВ.

ИЛҒОРЛАРГА МУКОФОТЛАР

Тўрткўл туманидаги «Шўраҳон» очиқ турдаги қишлоқ хўжалик уюшмаси касабақўмининг навбатдаги ҳайъат йиғилишида техникани таъмирлашнинг ҳолати атрофлича муҳокама қилинди. Марказий устахона бошланғич касаба уюшмаси фаоллари ташаббуси билан техникаларни таъмирлашда қатнашаётганларга етарли шароитлар яратиб берилганлиги таъкидланди. Натижада 8 та ўрим, 35 та сув чиқазувчи насосларнинг двигателлари сифатли таъмирдан чиқазилиб, кузги-қишки дала ишларида ишлатилмоқда. Устахона қошидаги ҳавас қилса арзигулик ошхонада меҳнаткашлар ҳар куни уч маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар. Энг муҳими, бу ерга келтириладиган озиқ-овқатлар бепул яъни марказий устахона жамоасига ажратилиб берилган бир гектар ерга экилган турли экин ва кўкатлар, ёрдамчи хўжаликда етиштириладиган чорва маҳсулотларидан тайёрланади.

Шунингдек, марказий устахона қошида дам олиш уйи, сауна, чойхона ҳам намунали хизмат кўрсатади.

Хўжалик касабақўмини ҳайъат йиғилишида етарли шароит яратиб берилгани боис марказий устахонада бир маромда иш олиб борилаётганлиги қайд этилиб, илғорлардан Абдулла Убайдуллаев, Исмоил Собиров, Жалилхон Жиенбоев ва Аҳмад Хожиевларни янги йил байрами арафасида бир ойлик иш ҳақи миқдорида мукофотлашга қарор қилинди.

Ўз ўрнини топган кишилар

ОТ МИНГАН ОЛИСНИ КЎЗЛАР

Қибрай қишлоғига кетаётиб, автобусдаги ўзаро суҳбатларни эшитмасликнинг иложи йўқ - чунки индамаслик муносабатимизни билмоқчи бўлгандек баъзан биз томонга ўгирилиб қараб қўяётган ўрта яшар кишига нисбатан ҳурматсизликдай туюлиши мумкин эди.

- Кечирасиз, қанча вақтдан бери маош олмаяпмиз, дедингиз?

- Икки ойдан бери, яхшиям томорқамиз бор экан - ризқимиз чиқиб турибди.

- Қайси хўжаликдансиз?

У дарров сергак тортди, ўзбекчилик эмасми - ўз жамоаси сирини нотаниш кимсага айтишга истиҳола қилди шекилли деди:

- Ҳа, энди шунчалик дардимизни ёздик-да... Лекин туманимизда зўр хўжаликлар ҳам бор. Масалан, Туроб Нормуҳамедов номли жамоа хўжалиги. Деҳқонларнинг роса омади юришган.

- Яқинда ширкат хўжалигига ўтишмоқчи эмиш,- ҳамсуҳбатининг сўзини бўлди ўзини Баҳром Абдусаломов деб таништирган шофёр йигит. - Ишни ташкил қилишнинг бу янги усули хўжаликни янада бақувват қилади. Одамларда ерга эгалик ҳиссини кучайтиради. Эшитишимизга қараганда, жамоа хўжалиги бу йилни 9 миллион сўм соф даромад билан якунламоқчи эмиш. Режалар анча ортиғи билан бажарилганини туманда ҳамма билади. Косаси оқарган деҳқонлар деб, ана шуларни айтса арзийди...

Автобусда эшитганларимизни туман газетаси муҳаррири Абдуҳамид Фозилов ҳам тасдиқлади:

- Хўжаликнинг раҳбари зўр,-деди у,- жонкуяр, одамларга қайишадиган, талабчан, молия ишларини яхши тушунадиган ва пулга жуда пишиқ одам. Жамоанинг бир сўм пулини ўнта чиғириқдан ўтказиб, кейин сарфлайди...

Жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Обидхўжа Султоновни хўжалик идорасида кекса тажрибали деҳқон Фозил ака билан маслаҳатлашаётган пайтида учратдик.

- Фозил аканинг фикри, фотиҳасисиз жиддий ишга қўл урмаймиз,-деди раис. - Бугун ҳам ширкат хўжалигига ўтиш масаласини жамоа аъзолари билан кўриб чиқмоқчи, шу важдан у кишини йиғилишга таклиф қилган эдик. Истасангиз сизлар ҳам қатнашишингиз мумкин...

Раис бува ярим соатча деҳқончасига маъруза қилиб, ширкат ва пай улуши нималиги, оила пудратидан фарқи, мулкчилик бу шаклининг афзаллиги тўғрисида жўшиб гапирди. Жўшмай ҳам бўладими, агар таъбир жоиз бўлса ислоҳотлар синовидан дадил ўтилаётган, хўжаликнинг келажак истиқболига пойдевор қўйилаётган кунку бугун.

Йиғилишдан сўнг бир оз охори тўкилган бир қаватли хўжалик идорасига кирамиз. Шунда кимдир:

-Идора биносини янгилаш тўғрисида кўп айтамиз-у, лекин Обидхожи ака бунга кўнмайдилар,-деди.

- Мухтарам Президентимизнинг янгисини қурмасдан туриб эскисини бузмаслик керак, деган гаплари барчамиз учун дастуриламал, унга жавобан деди хўжалик раҳбари. - Менга қолса, идорани янгилашдан ҳам муҳимроқ юмушларимиз кўп. Қишлоқларимиз юз фоиз газлаштирилгани хайрли иш бўлди. Эндиги вазифа - қолган 40 фоиз хонадонларни ичимлик суви билан таъминлаш.

Илтимосимизга биноан бош ҳисобчи жорий йилдаги ишлаб чиқариш кўрсаткичлари акс эттирилган ҳисоботни олдимизга қўйди. Жамоанинг бор-йўғи 412 гектар ери бор. Лекин ундан қандай фойдаланиш, қандай самара олиш тўғрисида гап кетганда ҳозиргина Фозил отанинг айтганлари ёдга тушади: - «Ернинг ҳам одамга ўхшаган жони бор. Уни ўз фарзандингдай парвариш қилсанг, тилига тушунсанггина истаган нарсангни беради». Ҳисоботдаги рақамлар ҳам деҳқонларнинг ер билан тиллаша олишини аниқ далил сифатида кўрсатиб турарди. Давлатга дон сотиш режаси 150 фоиз бажарилди. Уни етиштириш 610 тонна ўрнига 624 тоннага етказилди ёки гектаридан 41,6 центнердан ризқ-рўз йиғиштириб олинди. Сабзавот экинларининг ўртача ҳосилдорлиги гектарига 345 центнерни ташкил этди. Карам ва помидордан эса энг юқори ҳосил олишга эришилди.

Қисқаси, 35 миллион сўмлик маҳсулот етиштирилиб, рентабеллик 32 фоизга олиб чиқилди. Йил якуни бўйича соф даромадни 9 миллион сўмликка етказиш мўлжалланмоқда. Шуни мамнуният билан таъкидлаш лозимки, хўжаликнинг бирон идора ёки ташкилотдан на дебитор ва на кредиторлик қарзи бор. Банкдаги ҳисоб рақамида 18 миллион сўм пули мавжуд. Ой сайин ўртача 5-6 миллион сўм банкка ўтказиб турилиши одат тусига кирган.

Жамоа аъзолари шу пайтгача ишни оила пудрати асосида олиб бориб, кам бўлмадилар. Ерга хўжайинлик ҳисси шаклланди. Мустақиллик деҳқон қаддини тиклади. Бугунги сабзавоткор ёки боғбон ишнинг кўзини билиб, жон койитиб меҳнат қилиш ўзи, оиласи фаровонлиги ва демакким, жамоа хўжалиги, иқтисодиёти равнақининг омили эканлигини тушуниб етди. Амалдаги йилда режадагидан анча кўп, яъни 3800 тонна сабзавот етиштирилгани ёки 234 тонна ўрнига 392 тонна (167 фоиз) мева узилгани фикримиз далилидир. Қирқ гектар ерга экилган қулупнайдан ҳар йили мўмай даромад олинаётир.

- Қўлинг ҳалол, виждонинг тоза бўлиб меҳнат қилсанг ер сени ҳам, жамоани ҳам боқади,- дейди уста сабзавоткор Юсуф Каримов. - Шу йилнинг ўзида оила аъзоларим билан хўжалигимизга 750 минг сўмлик даромад келтирдим. Шахсий даромадимиз эса бу кўрсаткичдан бир ярим баробар кўпдир. Бунга ишбилармон раҳбаримизнинг жонкуярлиги ва талабчанлигини ҳам сабаб қилиб кўрсатишни истардим. Энг муҳими - раис бизни, биз эса уни яхши тушунамиз.

Халқимизда даромадга қараб буромад, деган нақл бор. Тўғри, лекин ана шу буромадни ўз ўрнида, жойжойига сарфлай билиш ҳам раҳбардан омилкорликни талаб этади. Дарвоқе, нега кўпгина хўжаликлар қарзга ботди. Бу касалликнинг туб илдизи қаерда?

- Менимча, асосий иллат ишни ташкил қилишда бўлса керак,-дейди О.Султонов,- агар уста иморат пойдеворини ғиштини нотўғри териб қўйдими, демак бино битгунча қийшиқ бўлиб бораверади. Шунинг учун биринчи ғишт, биринчи қадамда янглишмаслик керак. Янглишмаслик учун эса тажрибали деҳқонлардан маслаҳат олиш, етти ўлчаб бир кесиш ва янаям муҳимроғи, жамоа аъзолари юрагига йўл топиш керак. Қарздор бўлиб қолмасликнинг иложи эса синалмаган ташкилотга маҳсулот сотмаслик, насияга бермаслик, пулга пишиқ бўлиш ва бор пулни банкка қўйиб қўйишдир. Баъзи жойларда ойлик маош тўлолмай ўрнига етиштирилган ҳосилдан улуш чиқармоқдалар. Қўлида пули йўқ деҳқон нима қилсин? Ўзини бозор-ўчарга, олди-сотдига уради-да: Бозор иқтисодиёти янгича ўйлашни, фикрлашни, талаб этмоқда. Бу йил пишиқчилик пайтида ҳар йилдагидек қайта ишлаш корхонаси навбатда турганлар билан тирбанд бўлиб кетди. Қарасак, терилган ҳосил - помидор сувга айланиб кетадиган. Бунинг устига топширилган маҳсулот учун корхонадан пул ундириш ҳам амри-маҳол. Маҳсулотни бозорда сотдик. Хўжаликка ҳам фойда бўлди, деҳқонга ҳам.

Раис бува жўшиб гапирар, «ишда ҳам унча-мунча одам унинг олдига тушолмаса керак» деган таассурот туғдирарди. Унинг куюниб айтишича, сабзавотчилик, умуман қишлоқ хўжалиги даромад берадиган соҳадир. Мўлжалдагидан кўпроқ самарага эришиш учун эса уруғчиликка жиддий ёндошиш керак.

Юқорида жамоа раҳбари Обидхўжа Султоновни «пулга пишиқ» деб таърифлашган эди. Бундан ўз одамларига ҳам қайишмас экан, деган маъно келиб чиқмаслиги керак. Аслида пулни пулга уриштирадиган кишиларга шундай таъриф берилади. Айни пайтда ана шу «пишиқ одам» хўжаликнинг 10 миллион сўмини мева-сабзавот банкига қўйиб, дивидентини қуртдай санаб олаётир. Ҳадемай, яна 5-6 миллион сўмлик акциялар сотиб олиш режаси бор.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, хўжалик имкониятлардан унумли фойдаланиб, ширкат хўжалигига ўтиш учун тайёр бўлиб турибди. Бундай усул эса, иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштиради, шахсий манфаатдорликни кучайтиради, ер ҳосилдорлигини оширади, деҳқон насибасини бутун қилади. Ишни янгича ташкил қилишнинг яна бир афзаллик томони шундаки, ширкатга шу ҳудудда яшовчи пенсионер ёки ишловчи ҳам, шифокор ёки ўқитувчи ҳам танлов йўли билан аъзо бўлиши мумкин.

Албатта, ҳамма соҳада ҳам муваффақият астойдил тер тўккан кишига ҳамроҳ бўлади. Ишдаги самарадорликка эса меҳнатчига қулай шарт-шароитлар яратиб бериш, моддий ва маънавий рағбатлантириш орқалигина эришиш мумкин. Хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Нуриддин Нортоевнинг айтишича, ижтимоий кам таъминланган оилалар доимо эътиборда. Жумладан, Мустақиллик кунида жамоа аъзоларига рағбат сифатида 700 минг сўм берилди. Меҳнат муҳофазасига 20 минг сўм ажратилиб, тракторчи, шофёр ва фахрийлар шахсий чорваси учун 20 тонна сомон бепул тарқатилди. Болалар оромгоҳлари, санаторийларга худди шундай йўл билан йўлланмалар тақдим қилинди. Моддий кўмакка муҳтож ҳамда бошига мусибат тушганларга ун, гуруч, мой, картошка, чойдан ташқари 119 минг сўмлик ёрдам пули берилгани касаба уюшмаси фаолияти тўғрисида тасаввур ҳосил қилиш имконини беради. Янги йилдан бошлаб эса ҳудуддаги икки мактабнинг иқтидорли ўқувчиларига Туроб Нормуҳамедов номидаги стипендия жорий қилиш назарда тутилган.

Халқимизда от минган олисни кўзлар, деган нақл бор. Мазкур хўжалик раҳбари ҳам учқур от минган кўринади.

Абдунаби МАННОПОВ, Мирзо ҲАМДАМ, «Ишонч»нинг махсус мухбирлари.

1999 йил - Аёллар йили

«Моҳигул» либослари

Муҳтарам йўлбошчимиз ташаббуси билан келгуси йилнинг аёллар йили деб эълон қилинишида чуқур мазмун бор. Зеро аёллар барча хайрли ва олийжаноб ишларимизнинг таянчи эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларда ҳам аёлларнинг ўрни беқиёсдир.

Фарғона шаҳрида фаолият кўрсатаётган «Моҳигул» ҳусусий тикувчилик фирмасига олий маълумотли, тикув буюмлари технологияси мутахассиси Мукаррамхон Юсупова бошчилик қилади. Тикувчилик соҳасида фаолият кўрсатаётган фирма ва жамоалар, хусусий корхоналар жуда кўп. Лекин «Моҳигул» тиккан, бичимга солган ҳар бир либос ва буюмлар ўз кўриниши, жозибаси билан бошқалардан ажралиб туради. Шу боис «Моҳигул»нинг мижозлари кундан кунга кўпайиб бормоқда.

- Ишни 1993 йилда битта тикув машинаси билан бошлаганман, - дейди фирма бошлиғи Мукаррам Юсупова. - Ўшанда битта уйни ижарага олиб болалар кийимларини тайёрлардик. Сўнгра автомобиль ўриндиқлари учун ғилофлар, аёллар кўйлакларини тикдик. Кейинчалик эса «Улуғбек» саноат-қурилиш банкидан дастлаб 5О минг сўм, кейин юз, икки юз минг сўм қисқа муддатли қарзлар олиб тикув машиналари, хом ашёлар сотиб олдик, аёлларни ишга жалб этдик.

Бора-бора маҳсулот тайёрлашда ўз ўзимиз, мижозларимизни топдик. «Бизнес фонд»нинг вилоят бўлимидан бир миллион сўм кредит олиб, иш ҳажми, кўламларини кенгайтирдик. Ҳозирда 2О та тикув машинамиз бор. Фирмамизда 43 нафар ишчи-хизматчилар меҳнат қилади. Айни кунда вилоятдаги кўплаб корхона ва ташкилотларининг буюртмаларини бажараяпмиз. Айниқса фирмамизда тайёрланаётган итальянча «Ламбрикен» кўринишидаги безакли пардаларимизга мижозларнинг қизиқишлари катта.

«Моҳигул» барча турдаги буюмлар тикиш бўйича мижозларга намунали хизмат кўрсатмоқда. Ҳатто «ЎзДЭУавтохизмат» Республика бўлими ҳам «Моҳигул» тикувчиларига катта ишонч билдириб, ишчилар учун махсус кийим-бошлар тайёрлатишди.

Жамоанинг бошқа турдош корхоналардан фарқи аввало маҳсулот сифатига алоҳида эътибор қаратган ҳолда таннархини пасайтириш ва ишлаб чиқариш ҳажмини оширишга эришаётганлигида. Зеро бозор иқтисодиёти қонунлари ҳам шуни талаб этади. Чунки қаерда ишчилар учун қулайлик, имкониятлар бўлсагина ишда унум, барака бўлади.

«Моҳигул» иш фаолиятининг асоси ҳам ана шунга асосланган.

Жорий йилнинг ўн бир ойида жамоа чеварлари томонидан тўрт миллион сўмликдан ортиқ иш бажарилди.

Келгуси йилда «Моҳигул»да аёллар учун янги иш ўринлари ташкил қилинади. Фирма фаолияти кенгайтирилиб кондитер ва чарм- галантерея маҳсулотлари тайёрлайдиган цехлар ташкил этилади. Шаҳар марказида эса фирма дўконини очиш режалаштирилган.

Р.КАМОЛОВ, ЎзА мухбири.

ХОТИРА ТУРНИРИ

Жиззахдаги «Наврўзбулоқ» пойгагоҳида генерал-майор Е.Норбеков хотирасига бағишланган автопойга мусобақаси бўлиб ўтди. Ўзбекистон чемпионатининг якуний босқичи доирасида ўтказилган бу мусобақаларда умумжамоа ҳисобида Тошкент шаҳри вакиллари биринчи ўринни эгалладилар.

Йўлчи ЖЎРА, ЎзА мухбири.

Пиёда, ҳайдовчи ва ДАН

СЕРҚАТНОВ ЧОРРАҲАЛАРДА

Республикамиз ҳудудида минглаб транспорт воситалари мавжуд. Уларнинг йўлларда аниқ ҳаракатланиши учун турли йўл белгилари қўйилган. Мақсад ҳаракат хавфсизлигини таъминлашдир. Лекин йўлларимиз қай аҳволда эканлигини ҳайдовчилар яхши билишади. Жумладан, Тошкент шаҳридаги айрим кўприклар юзаси нотекис. Пойтахт марказида жойлашган айрим серқатнов чорраҳаларда на пиёда светофори, на пиёдалар учун жой белгилари бор. Масалан, Муртазоев ва Тимирязев, полковник Хўжаев ва З.Қобилов, Сағбон ва Фаробий кўчалари кесишган чорраҳаларда пиёдалар учун ўтиш йўл чизиғи ва светофори мавжуд эмас. Хуллас, пиёдалар кўчанинг қаеридан кесиб ўтишини билмай сарсонлар. «Шимолий вокзал» темир йўллари устига қурилган кўприкдан кундузи ҳам юриш қийин.

Пушкин, А.Темур, Бобур каби кўчаларда «Чап қаторни банд қилманг» деган йўл белгилари турибди. Ваҳоланки, бундай белгилар дунёнинг бирон чеккасида ҳам йўқ. Республикамиз ДАН ходимларининг айримлари қўлларида спидгам (транспорт тезлигини ўлчайдиган асбоб) билан пана жойда туришади. Нега? Спидгам асбоби радар тизимига асосланган бўлиб, фақат 8-10 фоизга хато қилади. Тошкент шаҳри ҳудудидан чиқишда ва унга киришда куппа-кундузи йўлда «STOP» белгиси (тўхтамасдан ҳаракатланиш таъқиқланган) туради. Бу белгини Тошкент вилоят туманлари ДАН ходимлари бўлар бўлмасга йўл ўртасига ўрнатиб қўядилар. Масалан, Паркент туманида шаҳарга кираверишда «STOP» белгиси йўлнинг ўртасига ўрнатилган. Бундай белгини фақат тасодифий, фавқулоддаги ҳодиса ёки комендант соати жорий қилингандагина қўйилса тўғри бўларди.

Айрим ёнилғи қуйиш шоҳобчаларида сотилаётган ёнилғини сифатсизлиги, ифлослиги натижасида двигателларда ёнилғи тежамли, унумли ёнмай атмосферага кўплаб заҳарли СО газини чиқармоқда. Шундай ёнилғи билан ишлаётган автомобиль ДАН ходимлари томонидан тўхтатилиб СО га текширилганда бегуноҳ ҳайдовчи жарима тўлашга мажбур бўлади.

Республикамиз ҳудудида жойлашган шаҳарлардаги чорраҳаларда йўл ҳаракатини бошқарадиган (светофор) йўл чироқларини ишига назар ташласак, уларнинг аксар қисми механик услубда ишлайди. Яшил чироқдан кейин сариқ чироқ атиги 1-2 сония ёниб туради ва бу қисқа вақт ичида айрим катта чорраҳада ҳаракатланаётган транспорт воситалари ҳали ўтиб улгурмасданоқ қизил чироқ ёнади. Айрим чорраҳаларда эса сариқ чироқ бир сония ҳам ёниб турмайди. Натижада автотўқнашувлар юз бераётгани ёхуд ДАН ходимлари ҳайдовчининг сариқ чироқда чорраҳадан сал юрмасдан қизил чироқда ўтгани учун кескин маъмурий чоралар кўраётгани сир эмас. Ваҳоланки, йўл чироқларининг нотакомиллиги сабабли шундай ҳоллар юз бермоқда. Шунинг учун республикамиздаги барча йўл чироқларини электр услубга ўтказиш вақти келмадимикин?! Яъни, жаҳон йўл ҳаракати қоидаларига асосан, яшил, сариқ, қизил чироқлар ўзгариши олдидан огоҳлантириш тарзида камида уч марта ўчиб-ёниши керак. Шундай қилингандагина йўл ҳаракати қоидаларини бузиш ёки бахтсизлик ҳодисалари юз беришининг олди олинган бўларди. Шунингдек, кечаси 22 дан эрталаб 05 гача йўл чироқлари ишини сариқ чироқ ўчиб-ёнадиган режимга ўтказиш мақсадга мувофиқдир.

Бундан ташқари, Тошкент кўчаларида юзлаб таъқиқловчи йўл белгилари бор. Уларнинг кўпчилиги шаҳар тун қўйнига киргандан кейин керак бўлмай қолади. Масалан, Навоий, Пушкин, А.Темур каби марказий кўчаларда «Тўхташ таъқиқланади», «Тўхтаб ўтиш таъқиқланади» каби ўнлаб йўл белгилари ўрнатилган. Кечаси 22 дан кейин транспорт қатнови жуда камаяди. Йўл белгиларини самарали ишлаши учун ҳар қандай белгининг тагида изоҳ сифатида унинг фаолият кўрсатиш вақти кўрсатилиши керак.

Шу кунгача ҳайдовчилик гувоҳномаси рус ва инглиз тилида ёзилганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Қачон фуқаролар ўзбек тилида ёзилган ҳайдовчилик гувоҳномасини оладилар?

Умуман, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш, бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида замонавий техника, бошқариш воситалари, янгиликларни кенгроқ жорий қилсак, бунда тараққий этган давлатлардан ўрнак олсак фойдадан холи бўлмасди.

Илҳом ШЕРМУҲАМЕДОВ, муҳандис-техник.

Саломатлик — туман бойлик

ИШОНЧ БОРКИ — ТАЯНЧ БОР

Республикамиз бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтаётган, мулкчилик шакли ўзгараётган ва шу муносабат билан халқ хўжалигининг турли соҳаларида баъзи муаммолар пайдо бўлаётган бир шароитда касаба уюшмалари фаолияти қандай бўлиши керак?

Муаммолар ечимига йўл топишда қандай ёндошувлар талаб этилади? Бизнингча, ҳар бир касаба уюшмаси раҳбари бирон-бир тадбирни бошлашдан олдин ўзига шундай саволни бериши керак.

Чунончи, Бухоро вилоят касаба уюшмалари жойларда иқтисодиёт ва маданиятни ривожлантириш, барқарорликни мустаҳкамлаш, меҳнат жамоаларида қатъий интизом ва тотувликни таъминлаш, фуқаролар соғлиғини муҳофаза қилишни яхшилашга баҳоли қудрат ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар. Ижтимоий ҳаётда ташкилотчиликнинг янги шаклларини қидириб топмоқдалар. Уларнинг энг муҳим жиҳатларидан бири - инсон омилига тўғри ва оқилона ёндошиш, унинг ижтимоий муаммолари мажмуини чуқур ҳис эта билишдир. Бу борада касаба уюшмалари қўмиталари муайян тажриба тўпладилар.

Бу масъулиятли ишнинг бош негизи - шифохона маъмурияти билан касаба уюшма қўмитасининг ўзаро ҳамкорликда тузилган жамоа шартномасидир. Унинг ҳаётийлигига эришиш учун қатор ишлар амалга ошириб келинмоқда. Жумладан, ўтган йилда тузилган жамоа шартномасининг 98 фоизи бажарилишига эришилди. Қолган қисми эса маълум узрли сабабларга кўра ҳамда вилоят молия бўлимининг айби билан амалга ошмай қолди. Булар - тиббиёт ходимларининг маршрут автобусларда бепул юришини кафолатловчи, шаҳарда ишловчиларга электр энергия, ёнилғи ва коммунал хизмат тўлови, тез тиббий ёрдам машинаси ҳайдовчиларини пенсияга чиқариш каби имтиёзлардир.

Жамоа шартномаларини тузиш ва унинг ҳар бир бандини амалга ошириш, ходимларнинг ижтимоий, ҳуқуқий, моддий ва маънавий ҳимоясини таъминлашнинг сифат ва самарадорлигини оширишда муайян силжишларга эришилди. Масалан, вилоят санитария эпидемиология станцияси маъмурияти (бош ҳаким М.Жумаев) ва касаба уюшма қўмитаси раиси И.Ибрагимовлар ўзаро Битимга асосан ходимларни ижтимоий-иқтисодий муҳофаза қилишга 780630 сўм сарф-харажат қилганлар. Шундан 736959 сўм СЭС маъмурияти бюджети ҳисобига тўғри келади.

Касаба уюшма қўмитаси томонидан эса 43671 сўм моддий ёрдам уюштирилган.

Ушбу рақамлар асосан яшаш шароити бир мунча ночор, эҳтиёжманд, кам таъминланган, нафақахўр, меҳнат фахрийлари, кўп болали оилаларга ижтимоий ёрдам кўрсатилганлигидан далолат беради.

Когон шаҳар шифохонасида ҳам ходимларни ижтимоий-иқтисодий муҳофаза қилиш ишлари доимий эътиборда, десак муболаға бўлмайди. Шифохона маъмурияти йил давомида ана шу мақсадлар учун жами 1 миллион сўмликдан зиёд маблағ сарфлагани фикримиз далилидир. Касаба уюшма қўмитаси ёрдами эса 85 минг сўмни ташкил қилади.

Бундай ижобий мисолларни Бухоро, Олот, Вобкент, Шофиркон туманлари марказий шифохоналари ва вилоят шифохонасига нисбатан ҳам келтириш мумкин.

Умуман олганда, вилоят соғлиқни сақлаш ходимларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадларига шу йилнинг тўққиз ойида жами 146,2 млн. сўм сарфланди. Шу жумладан Президентимизнинг 1995 йил 16 август Фармонига биноан 15 фоизли моддий рағбатлантириш фондидан 145,1 млн. сўм, касаба уюшмалари аъзолик бадаллари тушуми ҳисобидан эса 1.1 млн. сўм ёрдам уюштирилди.

Бошланғич касаба уюшма қўмитасининг яна бир асосий вазифаси, бу - ходимлар, айниқса, хотин-қизларнинг меҳнатини муҳофаза қилиш, уларга хавфсиз иш шароити яратилишини назоратдан четда қолдирмасликдан иборатдир.

Бу масалалар касаба уюшма йиғилишларида мунтазам муҳокама қилиб келингани ва амалий тадбирлар кўрилганини қайд қилиб ўтиш керак.

Бухоро тумани марказий шифохонаси маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси иш шароити оғир бўлган айниқса, ошхона, кирхона, буфет, лаборатория ва марказий стерилизация пунктларида ишловчи аёлларга махсус кийим-бош ва пойабзал беришни йўлга қўйгани эътиборга моликдир.

Вилоятдаги ўта хавфли иш шароитида ишловчи ходимлар учун ҳар йили техника хавфсизлигига қатъий риоя этишни назарда тутган махсус ўқувлар ташкил қилинмоқда, аттестациядан ўтказилмоқда.

Натижада жорий йилда ишлаб чиқариш билан боғлиқ шикастланишлар бирон марта ҳам қайд қилинмади.

Кейинги қарийб икки йил ичида вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитасига 29 та ёзма ва 193 та оғзаки мурожаатлар тушган. Улардан 15 тасида бошқа ишга ўтказилганлигидан норозилик билдирилган. 29 та ариза ойлик маош ва хизмат сафари тўловларида ҳисобчилар томонидан йўл қўйилган камчиликлар, қолганлари эса штатлар қисқариши, нафақа тўловларидаги англашилмовчиликлар тўғрисидадир.

Раҳбарларнинг нотўғри чиқарган буйруқлари оқибатида ишдан бўшатилган 27 нафар ходим ўз ишига қайта тикланди ва уларга 93.690 сўм ундириб берилди.

Тўғрисини айтиш керак: бундай камчиликлар тиббиёт профилактика муассасалари раҳбар ва ходимларининг Меҳнат Кодекси талабларини англаб етмаганликларидандир.

Кадрлар бўлимида ишловчи ходимларнинг малакаси етарли эмас. Тиббиёт тизимида ҳуқуқшунос-мутахассисларнинг ўз ишига масъулиятсизлиги оқибатида кўпчилик ходимлар беморларга тегишли хизмат кўрсатиш ўрнига идорама-идора юриб, ўз ҳуқуқларини талаб қилиш билан овора бўлмоқдалар. Ана шуларни ҳисобга олган касаба уюшмалари вилоят қўмитаси ҳар бир раҳбар ва бошқа масъул ходимларнинг ҳуқуқий билимларини оширишга қаратилган ўқувлар ва семинарлар уюштирди.

Айниқса Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан тасдиқланган соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат Дастури тизимдаги ишлар сифати ва самарадорлигини оширишга, ходимларнинг етук малака эгаси қилиб тарбиялашга қаратилгани билан ўта муҳимдир. Ушбу Дастур соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишнинг биринчи босқичи бўлиб, тиббий суғурта тизимига ўтиш учун дастлабки қадам, десак хато қилмаган бўламиз.

Йўлбошчимиз Ислом Каримов шу йилнинг 3 ноябрь куни мамлакат соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишнинг 1999-2005 йилларга мўлжалланган давлат дастури муҳокамасига бағишланган йиғилишдаги чиқишларида кейинги йилларда республикамизда тиббиётни ривожлантиришга катта эътибор берилаётгани ва шу соҳа кишилари олдида турган муҳим вазифалар тўғрисида алоҳида тўхталганликлари бежиз эмас.

Тан олиш керак, ҳамма жабҳаларда бўлгани каби бизнинг соҳамизда ҳам камчиликлар, хатоликлар, ечимини кутиб ётган муаммолар оз эмас. Муҳими, уларни тезроқ бартараф этиш чораларини ҳаётга татбиқ этиш лозим. Шу нуқтаи назардан касаба уюшмаларининг жамият ривожланишидаги ролини ошириш, ҳар бир фуқаронинг ижтимоий ҳимояси учун барча воситалардан фойдаланиш, меҳнаткашларни соғломлаштиришнинг қулай ва замонавий усулларини излаб топиш ва уларга меҳнат қилиш ҳамда дам олиш шарт-шароитларини яратиш, физкультура ва спорт масаласини доимо диққат марказидан қочирмаслик сингари фаолият билан жиддий шуғулланиш давр талабидир. Бу ишларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан касаба уюшмалари кадрларига ҳам боғлиқдир. Шу боис бир лавозимда узоқ йиллардан бери ишлаб, эскича қолип, услубдан воз кечолмаётган, ёши ва саломатлиги фаол ишлашни таъминлай олмаётган кадрлар ўрнини замон талабларига хос ва мос ёшлар билан тўлдиришга ҳаракат қилаяпмиз. Мавжуд кадрларнинг эса малакасини ошириб бориш пайидан бўлмоқдамиз. Бироқ гуруч курмаксиз бўлмаганидек, вилоятдаги айрим тиббиёт профилактика муассасаларида ходимларнинг меҳнатини муҳофаза этиш, техника хавфсизлигини таъминлаш, ноқулай жараёнларда меҳнат қилувчи хотин-қизларга шароит яратиш ишларини кўнгилдагидек, деб бўлмайди.

Баъзи тиббиёт муассасаларининг маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси йўл қўйилган бахтсиз ҳодисалар мудҳиш оқибатларини юракдан ҳис қилолмаяптилар. Акс ҳолда уларнинг олдини олиш бўйича кўзда тутилган тадбирларни беками-кўст амалга оширишга эришган бўлардилар.

Ишни шундай ташкил қилишимиз керакки, ундан ҳар бир ишловчи ёки жамоа маълум даражада манфаатдор бўлишини ҳис қилсин, бу ишимизнинг пировард натижаси ижтимоий ҳаётда яққол кўзга ташланиб турсин, фуқаролар ҳамма жабҳада бизнинг ёрдам, мададимиздан баҳраманд бўлиб, мустаҳкам таянчлари борлигига ишонсинлар.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмалари Марказий қўмитасининг Бухорода бўлиб ўтган кўчма Раёсат йиғилишида ана шулар ҳақда гап борди.

Ш.СУЛТОНОВ,
Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси.

Сирдарё шаҳридаги 40-мактаб кутубхонасида ўқувчи ва ўқитувчиларга мўлжалланган турли хил китоблар мавжуд. Ўқув дарсликлари, методик қўлланмалар, турли ёшдаги кишиларга аталган бадиий китоблар шулар жумласидандир. Шунинг учун кутубхона ҳамма вақт ўқувчилар билан гавжум.

Ҳ.МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

Нафс бандалари

ЎЗИМ ДЕГАН ЎЗГАГА ҚАЙИШМАЙДИ

Мавжуда Ортиқова каттагина майдонда спиртли ичимликлар, тамаки маҳсулотлари, озиқ-овқатлар, хўжалик молларини ёзиб, қўли-қўлига тегмай савдо қиларди. Муборак тумани Солиқ инспекцияси ходимлари уни тартибга чақиришди.

- Опахон, бу ерда савдо қилишга рухсат этилмаганку.

- Бизга мумкин. Қаерда савдо чаққон бўлса, шу ерда сотамиз.

- Ундай бўлса, қани бир ҳужжатларингизни кўриб қўяйлик.

- Қанақа ҳужжат? Арзимаган нарсаларга ҳам ҳужжатми?

Солиқчиларнинг қатъий талабларидан сўнг «тадбиркор»нинг овози пасайди. У арзимаган, деб ҳисоблаган 16 дона «Шаҳрисабз ароғи», 17 дона «Ўзбекистон» виноси, 153 қути «Президент», «Родопи» сигареталари, 32 дона хўжалик совуни, 30 дона қуйилтирилган сут ва 20 қути «Елена» ёғи жами 13580 сўмлик маҳсулот давлат фойдасига мусодара қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслардан солиқлар ва йиғимларни ундиришни тартибга солиш тўғрисида»ги қарорида фуқароларнинг солиқ тўлашдан бош тортишлари қаттиқ қораланади ва уларга кескин чоралар кўриш таъкидланади. Аммо, шунга қарамасдан, кўпгина жисмоний шахслар мўмайгина даромад олиш мақсадида қонунларни бузмоқдалар. Шу йилнинг ўтган 11 ойи давомида Қашқадарё вилояти дўкон, бозор ва кўчаларида савдо қилаётган 3961 фуқаронинг ҳужжатлари кўздан кечирилганда, якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган 3732 киши қонунга хилоф равишда иш юритишаётганлиги маълум бўлди. Улар айбларига яраша ўз жазоларини олдилар.

ШАҲАР БЕДАРВОЗА ЭМАС

Рустамбой шаҳарни бедарвоза, деб ўйлади шекилли, ўзи яшаб турган Яккабоғ шаҳридаги Муқимий кўчаси 11 уйда бинойидек цех очиб олди. Қўл бола ароқ дегани кони фойда экан. Харидорлар кун сайин кўпайиб, ўн минглаб сўмлар киссага туша бошлади.

Аммо харидор Шомамат Юсуповга навбатдаги ароқларни энди пуллаётганда солиқчилар кузатиб турганлигини пайқаб қолди. Улар тайёр Шаҳрисабз ароқларининг ҳаммасини, спиртлар, акциз маркалари, ёрлиқлар, ўлчов ҳамда ароқ тайёрлашда ишлатиладиган жамики ускуналарни далилий ашё сифатида мусодара қилишди.

Ҳа, Рустамбой Назаровнинг энди ошиғи олчи турай деганда, омади юришмай қолди. Айни пайтда бу жиноий иш билан туман прокуратураси шуғулланмоқда.

ТАНБЕҲ ТАЪСИР ҚИЛМАГАЧ

Ишинг сира орқага кетмасин, дилни хира қиладиган касофатлар бир-бирин бошлаб келаверар экан, деб ўйлашади баъзилар. Аслидачи?!

Солиқ инспекцияси ходимлари Китоб туманидаги нон ва нон маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамиятларига аввал ҳам танбеҳ беришган эди. 14-савдо дўкони сотувчиси Махфират Рауповани такроран касса машинасини ишлатмасдан 17344 сўм савдо қилганда яна қўлга туширишди.

Қонунга кўра энди у энг кам иш ҳақининг 50 фоизи миқдоригача жарима тўлайди.

Косон туманидаги «Аланга» очиқ ҳиссадорлик жамиятига қарашли 6-дўкон мудири Ш.Тўраев, шу тумандаги «Шифо» хусусий дорихона сотувчиси Б.Хўжақуловлар ҳам Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳоли билан пуллик ҳисоб-китоб қилишда назорат касса машиналарини мажбурий қўллаш тартиби тўғрисида»ги қарорини бир йилда такроран бузганларида қўлга тушдилар. Ҳозир бу ишлар юзасидан суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Қурбон ЭГАМБЕРДИЕВ

Устозлар ёди

ТЕАТР «ОҒА»СИ

Маннон Уйғурни Ҳамза театрида «оға» деб айтишар эди. Бу бежиз эмас албатта. Чунки, у ўзининг чуқур изланувчанлиги, юксак истеъдоди, талабчан санъаткор, мутаффакирлиги билан бирга чин инсоний фазилатлар эгаси бўлган.

Режиссёр театрда 40 йилдан ортиқ бадиий раҳбар бўлиб ишлаб, жуда кўп йирик асарларни саҳналаштирди. «Бой ила хизматчи», «Заҳарли ҳаёт», «Иффат қурбонлари», «Туҳматчилар жазоси» ва бошқалар шулар жумласидандир. Унинг ижодидан В. Шекспир алоҳида ўрин олган. Айниқса «Гамлет» трагедиясига қўл уриш жуда катта жасорат эди. Чунки ўзбек театри учун Шекспир янги бир олам, нотаниш ҳаёт эди. Европа ҳаётининг урф-одатлари, либослари, сарой ҳаёти, уларнинг тарбияси, ўзларини тутишлари миллий ҳаётимиздан тубдан фарқ қилади. У «Отелло» асарини артистлар билан узоқ муддат ишлади. Отеллони Аброр Ҳидоятов, Дездемонани Сора Эшонтўраева ижро этиб, спектаклнинг муваффақиятли чиқишида ўз улушларини қўшдилар. Улар мислсиз юксак маҳоратларини намоён этдилар.

Режиссёр «Ромео ва Жульетта», «Юлий Цезарь», Шиллернинг «Макр ва муҳаббат», «Қароқчилар» каби ажойиб асарларни саҳналаштириб, халқимизнинг севимли бўлиб қолган уста санъаткорларини бутун дунёга танитди. Булар — Аброр Ҳидоятов, Сора Эшонтўраева, Шукур Бурҳонов, Олим Хўжаев, Обид Жалилов, Лутфулла Нарзуллаев, Зайнаб Садриева, Саъдихон Табибуллаев, Наби Раҳимов кабилардир.

Айниқса, Маннон Уйғур саҳналаштирган Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмаси катта шуҳрат қозонганди. 1948 йили эса бу саҳна асари Давлат мукофотига сазовор бўлган. Ундаги Навоий образини Аброр Ҳидоятов биринчи бўлиб юксак маҳорат билан ижро этган. Буни Навоий ва Гули монологлари халқ қалбига сингиб кетганлигидан ҳам билиш мумкин. Жумладан ўзим ҳам устозим Сора Эшонтўраевадан сабоқ олиб, Гули монологини кўп жойларда ижро этаман.

Хуллас, Маннон Уйғур театр саҳнасида узоқ йиллар ишлаб ижод қилиб келган. Унинг ўзи ҳам роллар ўйнаб, ажойиб образлар яратган артист. Ўз режиссура услубини яратган улкан адибдир.

Шукуржон САФОЕВА,
актриса

Ҳар тўғрида

«У ТОМОНДА СОВУҚ ЭКАН»

«Бу қандай содир бўлди, дўхтирнинг фақат «Ўлган» деган сўзи ёдимда... Ўзим тирикманми ё ўликманми, билмайман. Қаерлардадир қоронғуликда совуқликда учиб юрибман. Бирорта зотни - на ўзимизникини ва на бегонани кўрмадим у ерда» - бу сўзлар у дунёга бориб қайтган Болгариянинг Стражец шаҳрида яшовчи 69 ёшли лўли Анифэ Исмоилованинг эътирофи. У юрак хуружи билан касалхонага тушади. Кардиограмма қилингандан кейин юраги тўхтаб қолади ва дўхтирлар уни ўлганга чиқарадилар. Анефэнинг синглиси опаси билан қариндош уруғлар видолашиши лозимлигини назарда тутиб майитни ўликхонага жўнатишга розилик бермайди. Ҳамширалар Анифэнинг жасадини уйига олиб келишлари билан у кўзини очиб жуда совқотаётганлигини айтади. Бу унинг қисқа муддатда у ёқда бўлганлиги, совуқ, зимистон ва ёлғизликда қолганлиги ҳақидаги дастлабки таассуроти эди.

Ҳозир Анифэ дорилар билан ўзини даволатяпти, бироқ шунга қарамай кейинчалик дўхтирларга мурожаат қилмасликка қарор қилган.

ҲАМЁНИНГИЗНИ ЙЎҚОТИШНИ ХОҲЛАСАНГИЗ...

(Бу ҳам бир синов-да)

Мабодо сизда пул солинган ҳамённи тушириб қолдириш истаги бўлса, у ҳолда бу ишни Янги Зеландиянинг пойтахти Веллингтонда амалга оширишингиз маъқул.

«Ридер - дайджест» журнали шундай тажриба ўтказди: Дунёнинг 110 шаҳрида ҳар бирига тахминан 50 доллар солинган ҳамёнларни кўчага ташлаб қўйишган. Янги Зеландиянинг пойтахти Веллингтонда ана шундай ҳамёнларнинг ҳар ўнтасидан тўққизтаси полиция маҳкамасига қайтарилган. Австралиянинг пойтахти Сидней, Филиппиннинг Манила, Италиянинг Милан шаҳарларида ҳар ўнта ҳамёндан тўрттаси қайтарилган, холос.

АСАБЛАРНИ БЎШАШТИРИШГА ИМКОН

Чехиялик ҳарбийлар ваъда қилинган иш ҳақлари оширилишига бу йил ҳам эриша олмадилар. Шунга қарамай қўмондонлик уларга бошқача совға - ишонч телефонини совға қилди. Бундан буён ҳар бир аскар ёки зобит керакли рақамни териб мудофаа вазирлиги билан боғланиб номини билдирмай ўзининг иқтисодий жиҳатдан оғир аҳволи, руҳий қийноқлари ҳақида қўмондонликни, ҳокимиятни танқид қилиши, ҳатто йиғлаб асабларини бўшаштириши мумкин. Гаплашгач, ичидаги дардини тўкиб солгач, киши енгил тортади-да, албатта.

Л.ИСМОИЛОВА тайёрлади.

Жаҳон чемпионлари

ЛАСКЕР

Номи шуҳрат чўққилари билан зийнатланган шахматчилар орасида жаҳоннинг иккинчи чемпиони Эмануил Ласкер алоҳида ўрин тутади.

Жаҳоннинг энг кучли шахматчиси деган унвонга эришиш учун Стейниц деярли чорак аср тер тўкди. Ласкер эса бунга 5 йилда эришди. Лекин шундай бўлса-да, иккала чемпионнинг юксак унвон сари интилишида кўпгина муштаракликлар бор.

Ласкер (1868 йилнинг 24 декабрида Германияда туғилган) ҳам шахмат билан жуда эрта танишди. Стейницга ўхшаб шахматни деб ўқишни ташлади, лекин фалсафа ва математика доктори унвонини олиш учун (1902 йил) муваффақиятли диссертация ёқлади. У Европа бўйлаб кезаркан, турнирларда ўйнаб, таниқли мастерлар билан матчларда юзма-юз келди. 1889 йилдаги ўйиндаёқ мастер унвонини қўлга киритди. Кейин эса Вена, Берлин, Лондон, Манчестер, Ливерпулларда ғалабалар қучди. Стейниц каби Ласкер ҳам 1892 йилда ўша пайтларда бош шахмат маркази бўлган Лондонга кўчиб ўтди.

Лекин, шу билан икки шахмат девининг ўхшашлиги тугайди ҳисоб. Жаҳон биринчи матчи олдидан кўп йиллар давомида Стейниц тож кийгизилмаган чемпион деб ҳисобланди. Ласкер ҳатто 1894 йилги жаҳон биринчи матчидан кейин ҳам умумэътироф қозонмади. Баъзилар йигирма беш ёшли шахматчига тож осонгина, бинобарин, ноҳақ тегди, деб ўйлайдилар. Лекин тез орада шубҳанамо муносабатлардан из ҳам қолмайди. Бирин-кетин муваффақиятлар келаверади. Петербургда (1895-96 йиллар), Нюрнбергда, Лондонда (1899), Парижда (1900), ҳамма жойда биринчи совринлар...

Айрим кишиларга унинг ўйин услуби ёқмайди. Ҳа, Ласкер усти ялтироқ ўйинлар қилмасди. Бунинг устига у озмунча қийин вазиятларга тушиб қолмасди, лекин, оқибат натижада ютиб чиқар ёки дуранг қиларди.

Баъзи бировлар Ласкернинг ўйин сирини очишга уринар эканлар, у рақибларини сеҳрлаб қўяркан, деган бемаъниликкача борардилар. Бироқ сабаби бошқа жойда эди. Ласкернинг ўйинида ирода, мақсадга интилиш, курашга чанқоқлик ҳукм сурарди. Шахмат тахтасида у узоқ ҳисоб, ўша пайтларда учига чиққан эндшпил техникаси, ҳар қандай шароитда жанг қилишга тайёрлик, ғалабага бўлган қизғин интилишдек фазилатларини намойиш қиларди.

Бироқ, Ласкер шахматга бу фан элементларини олиб кирган файласуфҳамдир. Унинг Стейниц ишлаб чиққан янги позициявий принципларни идрок этиши нозик ҳамда донишмандларча эди. У илк бор минологияни шахмат курашининг аспектларидан бири даражасига кўтарди, бўлажак рақибларининг партияларигина эмас, балки уларнинг услуби, заиф ва кучли томонларини, тактикавий ҳамда стратегик усулларини ўргана бошлади.

(давоми бор)

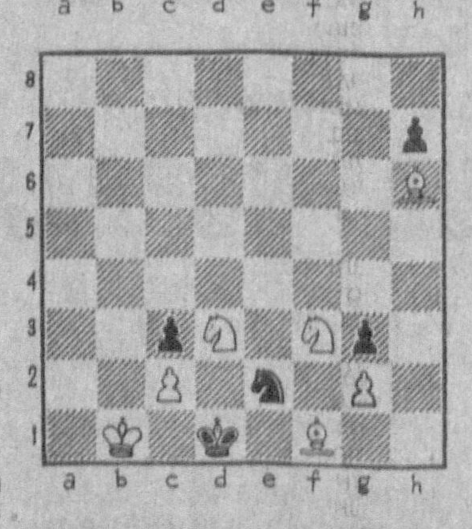

МАРОҚЛИ МАШҚЛАР

Иккала вазиятда ҳам оқлар бошлаб уч юришда мот қилади.

Мамажон МУҲИДДИНОВ.

Энг фаол аёл танлови

Андижон вилоят хотин-қизлар қўмитаси, «Маънавият ва маърифат» маркази ҳамда «Маҳалла» жамғармаси вилоят бўлимлари ҳамкорликда йилнинг энг фаол аёли кўрик-танловини ўтказишга қарор қилдилар. Танловнинг асосий мақсади халқ хўжалиги, маданият, илм-фан, адабиёт ва санъатни юксалтириш, баркамол авлодни тарбиялашга муносиб ҳисса қўшаётган, жамиятимизни маънавий соғломлаштиришда фаол қатнашаётган аёлларни аниқлаш ва рағбатлантиришдир.

К.НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

Тошкент Кимё Технологияси институти фундаменталь фанлар факультети ҳамда ўзбек ва рус тиллари кафедраси жамоаси юридик фанлари номзоди, доцент **Абдумажид Шукуровнинг** вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

«ДЕЗИНТЕХ»

шўъба корхонаси

1998-1999 йилда «ПОЛИСЕПТ» ПГМГ дезинфекция қилувчи моддани етказиб бериш учун шартномалар тузишни давом эттиради.

Ушбу препарат Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги рухсати билан Ўзбекистон ҳудудида ишлаб чиқарилади. 10кг полисепт моддаси 1 тонна хлор моддасининг ўрнини босади, ҳидланмайди ҳамда 10000 кв.м сиртни тозалайди.

«Полисепт» номи қонун билан ҳимояланади. Бу номдаги маҳсулотни «Интермед» ХТМ нинг ёзма рухсатисиз ишлатиш, қўллаш ва реклама қилиш қонун билан тақиқланади.

Қонунбузарликнинг барча кўриниши суд орқали ҳал этилади.

Сотиб олиш ҳамда шартнома тузиш учун қуйидаги манзилга мурожаат этинг.

Тошкент, Қатортол кўчаси, 60-уй.
Телефон: 78-96-98 № MB GU 9700386.3

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ МУАССИС
ИШОНЧ

Бош муҳаррир:
Мирғиёс ҚАЮМОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ-56-85--66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилди. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 21.00

Буюртма Г— 0616. Нусхаси — 14.561.

1 2 3 4 5 6